

CORPUS DELICTI

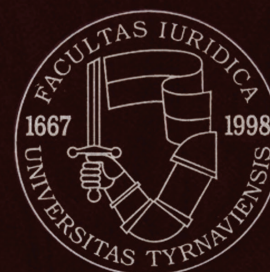
ČÍSLO VYDANIA 2/2020

elsa

The European Law Students' Association

Trnava

ISSN 1338 - 6603 (tlačená verzia)
ISSN 1338 - 4821 (online verzia)

Editoriál

“*Nebuď pozitívny, ale myslí pozitívne!*”

Veľmi by som si želala tento editoriál začať vetou, že už je po všetkom a život sa opäť vracia do normálnych čias, ale bohužiaľ nemôžem.

Nechcem však myslieť len na to zlé, čo sa v roku 2020 udialo, preto by som Vám rada spomenula aj pár úspechov. Vedeli ste napríklad, že sa koaly po austrálskych požiaroch opäť vracajú do divočiny, a že sa vyprázdňujú zvieracie

útulky? Alebo, že v Škótsku parlament schválil zákon o bezplatných menštruačných potrebách, či Sudán zakázal detské manželstvá a mrzačenie ženských pohlavných orgánov? Myslím, že na tak zlý rok, ako ho mnohí z nás vnímame, sú tieto správy veľmi povzbudzujúce.

Pred celosvetovou pandémiou však nemôžeme zatvárať oči, preto sa aj autori našich článkov zamerali na skúmanie, či sa v čase pandémie dodržiavajú princípy právneho štátu a tiež na povinné nosenie rúšok. Taktiež sa môžete z tohto čísla dozvedieť, aký dopad mala pandémia na advokátske kancelárie a to na základe rozhovoru s jednou z renomovaných advokátskych kancelárií. Ľudstvo v súčasnosti neohrozuje len samotné ochorenie SARS-CoV-2, ale taktiež veľké množstvo dezinformácií a konšpirácií. Práve na túto problematiku sa sústredil autor článku o rizikách slobody prejavu v ére internetu. V neposlednom rade si prídu na svoje aj zástancovia či odporcovia referenda, ktorého svetle aj tmavé stránky priblížil šikovný študent z našej fakulty.

Napriek nemožnosti prezenčnej výučby študenti našej fakulty mali veľa možností zúčastniť sa zaujímavých prednášok, ktoré prebiehali v online priestore. Témami takýchto prednášok boli napr. postup vybavenia sťažnosti na ESLP, alebo ako by malo vyzeráť súdne rozhodnutie. A napokon pre tých, ktorí momentálne píšú článok, či už po prvý alebo x-tý krát, máme v tomto čísle spracovaných 10 nezáväzných rád, tzv. autorské desatoro.

Tak mi dovoľte nakoniec popriať Vám, našim čitateľom, príjemné čítanie a hlavne pevné zdravie.

S pozdravom

Kristína Mikulová,
šéfredaktorka

Corpus Delicti Časopis Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave

Redakčná rada

Šéfredaktorka:

Bc. Kristína MIKULOVÁ

Zástupkyňa šéfredaktorky:

Bc. Veronika MIŠKEOVÁ

Redaktori:

Bc. Barbora KÚDELOVÁ

Bc. Michal ONDREK

Bc. Marek POVAŽAN

Konzultantka:

Mgr. Monika MARTIŠKOVÁ, PhD.

Externé spolupracovníčky:

Mgr. Petra JANEKOVÁ

JUDr. Dominika KUČEROVÁ, PhD.

Interní odborní garanti:

JUDr. Katarína GEŠKOVÁ, PhD.

JUDr. Jakub LÖWY, PhD. LL.M.

JUDr. Mgr. Štefan SISKOVIC, PhD.

doc. JUDr. Eva SZABOVÁ, PhD.

Externá odborná garantka:

doc. JUDr. Alexandra LÖWY, PhD. LL.M.

Grafika:

Patrik ONDREJECH

Obálky:

JUDr. Filip JUROVATÝ

Autori fotografií:

Bc. Kristína MIKULOVÁ

Radovan VOJČIŇÁK

Adresa redakcie:

Časopis Corpus Delicti

Právnická fakulta

Trnavskej univerzity v Trnave

Kollárová 10, 917 01 Trnava

E-mail: corpusdelicti.tt@gmail.com

CORPUS DELICTI

Obsah odbornej časti

Falošná demokracia.....	4
Princípy právneho štátu v čase pandémie.....	7
Povinné nosenie rúšok.....	10
Magistráti v republikánskej rímskej ústave.....	13

Časopis Corpus Delicti je evidovaný Ministerstvom kultúry SR pod evidenčným číslom EV 4594/12.

Vychádza na pôde Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

V decembri 2020 vychádza dvadsiate číslo obnoveného časopisu Corpus Delicti.

Zakladateľmi obnoveného časopisu Corpus Delicti boli: Mgr. Kristián Čechmánek, PhD., Mgr. Martin Császár, Mgr. Naďa Petříková.

Tlač zabezpečuje ExpresTlač, Kopčianska 15, 851 01 Bratislava.

Časopis vydáva ELSA Trnava, Kollárova 10, 917 01 Trnava v spolupráci s Právnickou fakultou Trnavskej univerzity v Trnave, Hornopotočná 23, 918 43 Trnava.

Články v čísle 2/2020 editovali členovia redakčnej rady.

Odborné články v časopise Corpus Delicti podliehajú recenznému konaniu.

Vydané: december 2020, IČO: 36 093 971, periodicita vydávania: dvakrát ročne.

V prípade, ak sa chcete stať súčasťou časopisu Corpus Delicti, napíšte článok v rozsahu 3 – 7 A4 (písmo Times New Roman, veľkosť 12, jednoduché riadkovanie) na ľubovoľnú tému, samozrejme, týkajúcu sa práva, za článkom uveďte použitú literatúru a dodržiavajte citačné pravidlá podľa STN.

Článok spolu s farebnou fotografiou Vašej tváre zašlite na e-mailovú adresu: corpusdelicti.tt@gmail.com

V prípade, že nás svojim článkom zaujmete, bude uverejnený v najbližšom čísle 1/2021 pre letný semester ak. roku 2020/2021. Uzávierka pre číslo 1/2021 je 15.04.2021.

Príspevok musí byť recenzovaný. Redakcia si vyhradzuje právo článok upraviť čo do štylistiky a gramatiky, ako aj právo článok odmietnuť z kapacitných dôvodov.

Tešíme sa na Vaše príspevky!

Toto číslo časopisu vyšlo s finančnou podporou Elsa Trnava, Právnickej fakulty TU v Trnave a Advokátskej kancelárie GHS Legal, s.r.o.

Falošná demokracia

Autor: Ľubomír Višnovec

študent 2. ročníka bakalárskeho denného štúdia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave

Pozn.: Článok bol ocenený prvým miestom na Esejistickej súťaži, ktorú organizovala študentská právnická organizácia ELSA Trnava a ktorú vyhodnocovali doc. Mgr. Marek Káčer, Phd. a Mgr. Adam Krájač, obaja pôsobiaci na Katedre teórie práva a ústavného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Za redakčnú radu Corpus Delicti recenzný posudok vypracovala Bc. Kristína Mikulová.

• • •

“Volič je úplne ho**o. Nevie nič. Fakt nevie nič. O ničom nevie nič. (...) Nevie, čo je to HDP, čo sú to verejné financie, nič. Tí ľudia vnímajú iba totálny absolútny povrch. Absolútny povrch.”¹

- (Jaroslav Haščák na nahrávke Gorila)

Moje prvé osobné stretnutie s inštitútom referenda sa uskutočnilo počas letných mesiacov roka 2014, ktoré som strávil v hlavnom meste Škótska, Edinburghu. Zaujalo ma vtedy, že celé mesto bolo oblepené výraznými červenými a modrými plagátmi, s jasnými nápismi “YES, PLEASE!” a “NO, THANKS!”. Ľudia ich mali v oknách bytov, na zadných nárazníkoch automobilov, niektorí na kusoch oblečenia, objavovali sa na titulkoch denníkov a týždenníkov.

Keďže ma zaujalo, prečo by medzi dvoma ľuďmi, ktorí majú na tričkách napísané na prvý pohľad len dve rozdielne zdvorilostné frázy, panovala očividná nevraživosť, zaujímal som sa o tieto nápisy a zistil, že ide o dve súperiace strany blížiaceho sa referenda, respektíve o vyjadrenie občanov, ku ktorej názorovej skupine sa radia.

V spomínanom referende mali Škóti hlasovať o jednej zdanlivo jednoduchej otázke. “Malo by Škótsko byť samostatnou krajinou?”²

Jednoduchá bola tá otázka len zdanlivo. Po jej zodpovedaní či už jednou, alebo druhou z možností,

1 MIKUŠOVIČ, D. „Volič je hovno.“ Ako sa Haščák a Penta podľa Gorily snažili ovplyvňovať politiku (nahrávka)... In Denník N. [online]. 16/10 2019. [cit: 2020-11-15]. Dostupné na internete: <<https://dennikn.sk/1619802/volic-je-hovno-ako-sa-hascak-a-penta-podla-gorily-snazili-ovplyvnovat-politiku/>>

2 Informácie o škótskom referende. Dostupné na internete: https://en.wikipedia.org/wiki/2014_Scottish_independence_referendum

vyplávalo na povrch množstvo zložitejších podotázok. Ak som zástanca Škótskej nezávislosti, a hlasujem “YES (PLEASE!)”, znamená to, že chcem len, aby Škótsko nebolo súčasťou Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, alebo napríklad ani Európskej únie? Ak chcem, aby Škótsko bolo naďalej súčasťou Európskej únie, bude to možné? Na vstup do Únie sa čaká roky, bude mať Škótsko, ako de facto bývalý členský štát, výnimku? Bude v samostatnom Škótsku naďalej menou libra?

Naopak, ak som na strane zachovania celistvosti Veľkej Británie, a hlasujem “NO (THANKS!)”, znamená to, že som sa definitívne vyjadril, že so Škótskou nezávislosťou nesúhlasím? Keď bude toto referendum neúspešné, kedy bude môcť byť ďalšie? O 10 rokov? 20? Keď sa zmenia okolnosti? A bude rozdiel, či bude referendum neúspešné z dôvodu nedostatočnej účasti, alebo preto, že zvíťazí strana presadzujúca pokračujúce členstvo v Spojenom kráľovstve? Dá sa taký výsledok považovať za neúspech?

Ak som mal vtedy pocit, že byť Škótom, jednoducho nemám dostatok informácií na to, aby som sa zodpovedne rozhodol, nebolo to pre to, že som Škótom nebol a v Edinburghu som bol v podstate len na skok, bolo to preto, že dostatok informácií potrebných na urobenie tohto zásadného rozhodnutia nemal nikto. Odpovede na (nie len) mnou položené podotázky nemal nikto, budúcnosť Škótska bola v oboch prípadoch hmlistá, nemysliac tým počasie na britských ostrovoch.

Pri rekordnej účasti napokon 55,3 percenta z hlasujúcich Škótov rozhodlo o zotrvaní v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska, avšak debata o škótskej nezávislosti sa týmto ani zďaleka neuzavrela. Naopak, po Brexite začali Škóti okamžite žiadať ďalšie referendum.

Škóti majú nepochybne legitímny nárok vyjadriť sa k svojej nezávislosti a rozhodovať o nej.

Avšak nemali by tak robiť prostredníctvom referenda. Inštitút referenda totiž nemá v zastupiteľskej

demokracii miesto hneď z niekoľkých dôvodov.

Absolútny povrch

Keď médiá zverejnili časť nahrávky Gorila, na ktorej sa oligarcha Jaroslav Haščák nie veľmi pozitívne vyjadruje o svojich spoluobčanoch a spoluvoľičoch, stretlo sa to s pochopiteľnou vlnou rozhorčenia. Jeho vyjadrenie bolo odsudzované ako prejav arogancie a povýšeneckosti niekoho, kto vďaka svojmu bohatstvu a moci nemá žiadnu úctu k bežnému občanovi. Znamená to však, že nemal pravdu? Nevníma väčšina ľudí naozaj len absolútny povrch? Vedia

Inštitút referenda nemá v zastupiteľskej demokracii miesto z niekoľkých dôvodov.

občania, čo sú verejné financie a čo je HDP?

Demokracia je ako arašidové maslo. Bez arašidového masla môžete mať arašidy, ale bez arašidov nemôžete mať arašidové maslo. Takisto demokratov môžete mať bez demokracie, ale demokraciu bez demokratov mať nemôžete.

Základom demokracie je preto demokraticky zmýšľajúci a najmä informovaný volič. Volič, ktorý sa zaujíma o stav vecí verejných, o programy a ciele jemu blízkych politických strán, a vo voľbách sa rozhoduje nie impulzívne a na základe emócií a osobných sympatií či antipatií, ale na základe čo najväčšieho množstva získaných informácií.

Ak si neinformovaný volič vyberie za svojho zástupcu do parlamentu niekoho, s kým je následne nespokojný, pretože o ňom pred voľbami nemal dostatok informácií, problém je na strane voliča, nie na strane politika. Očakávať totiž od politikov, že nám pred voľbami ponúknu kvalitne vypracovaný program, z ktorého nám budú jasné ich ciele a hodnoty, keď im každé ďalšie parlamentné voľby ukazujú, že vedia uspieť aj bez toho, je v tom najlepšom prípade naivné.

Je rozumné dať tomuto neinformovanému voličovi viac moci? Viac možností, aby rozhodoval o veciach priamo? Znamená viac demokracie automaticky viac lepšej demokracie?

Jedným z najväčších problémov referenda je, že zjednodušuje veľmi zložité a komplexné problémy, na ktorých riešení sa často nezhodnú ani najväčší odborníci na danú problematiku, na jednoduchú otázku s možnosťami áno alebo nie. Ako sa ukázalo pri už spomínanom referende o nezávislosti Škótska, alebo napríklad pri referende o vystúpení Veľkej Británie z Európskej únie, ľudia často vôbec nevedia, o čom hlasujú. Respektíve nevedia, čo bude ich voľba znamenať.

Referendum o Brexite, klamstvá, ktoré mu predchádzali, a niekoľkoročný chaos, ktorý po ňom nasledoval,

by mali byť mementom, že tento spôsob rozhodovania o dôležitých otázkach je v lepšom prípade nerozumný, v tom horšom veľmi nebezpečný. Nech radšej rozhodujú tí, ktorí sú za informovanosť a ťažké rozhodnutia platení.

Zodpovednosť politika

Podľa Platóna je najlepším vládcom filozof, ktorý neustále hľadá pravdu, pozná ideu dobra a nie je posadnutý mocou. Problém, ktorý nastáva je, že adeptov, ktorí spĺňajú tieto podmienky nie je veľa, a ak sa aj nejakí nájdu, zväčša nemajú túžbu vládnuť. To z nich však podľa Platóna robí ideálnych vládcov - strážcov poriadku. Moc mala byť najbezpečnejšia v rukách niekoho, kto po nej ani trochu netúži.

Dnešnou alternatívou Platónovho vládcu filozofa by azda mohol byť napríklad predseda vlády, ktorý nemá ambíciu uchádzať sa o znovuzvolenie. Nemusí dbať na popularitu svojich krokov, môže robiť ťažké rozhodnutia, môže presadzovať reformy, ktoré sa často stretnú s počiatočným odporom verejnosti. Skrátka, všetky tie veci, ktoré by ho pravdepodobne stáli znovuzvolenie v najbližších voľbách. Keďže o ono znovuzvolenie neusiluje, môže vládnuť podľa svojho vedomia a svedomia, svojho programu, plniť svoje predvolebné sľuby, a nepodnikať kroky len na základe výsledkov prieskumov a rebríčkov obľúbenosti.

Avšak tak ako v Platónovej dobe, aj dnes sa nájde málo takých vládcov, ktorí si po jej prvom ochutnaní nechcú moc ponechať čo najdlhšie. Predvolebné sľuby sa tak nespĺnia, veľké reformy sa neuskutočnia, a ťažké rozhodnutia sa buď uhrajú do outu, alebo politik nájde inú cestu, ako sa vyhnúť zodpovednosti. Napríklad referendum.

V zastupiteľskej demokracii majú rozhodovať politici, a tí majú za svoje rozhodnutia aj niečo zodpovednosť. Keď politici rozhodnú zle, volič si to bude pamätať a v najbližších voľbách vyjadrí nesúhlas s ich rozhodnutiami

napríklad tak, že ich už volič nebude. Zvolí si iných reprezentantov, ideálne takých, ktorí mu už pred voľbami jasne odprezentujú, aké rozhodnutia od nich môže očakávať.

Nech sme totiž akokoľvek presvedčení, že referendum je potrebný a demokratický nástroj, a že ľudia si zaslúžia sa k niektorým spoločenským či politickým otázkam vyjadriť priamo, nie prostredníctvom zástupcov, budú to napokon predsa len parlament a vláda, kto bude

rozhodnutie ľudu aplikovať do praxe.

Keď takmer 52 percent hlasujúcich v referende o Brexite rozhodlo, že Veľká Británia má vystúpiť z Európskej únie, o jednotlivých aspektoch onoho vystúpenia rozhodovali opäť len politici. Briti neorganizovali každý mesiac nové referendum, v ktorom by sa rozhodovalo o technických detailoch Brexitu. Nebolo žiadne referendum o hraniciach s Írskom, o spoločnom trhu, ani o ekonomickej migrácii. Politici sa však pri každom kroku mohli vyhovárať, že ľud sa vyjadril, ako sa vyjadril, a oni konajú len na základe spoločenskej objednávky.

Nebolo by lepšie, keby v parlamente prebehla informovaná diskusia o každom problematickom bode takého dôležitého kroku, zásadného pre budúcnosť krajiny? Keby každá strana sporu dostala priestor vyjadriť sa a argumentovať? A keby nakoniec rozhodli politici, ktorí by po tejto diskusii a argumentoch mali dostatok informácií, a nie občania, ktorí dostatok informácií nemajú?

Zodpovednosť občana

Ja, ako volič, ktorý sa rozhodol participovať v referende, prídem do volebnej miestnosti, postavím sa za plentu, vyberiem si jednu z možností, hlasovací lístok vložím do obálky, obálku vložím do urny, odchádzam.

Ešte v ten večer, prípadne na druhý deň ráno, sa dozviem, ako referendum dopadlo. Ak sa ho zúčastnil dostatočný počet ľudí, referendum bolo úspešné a teda jeho výsledok bude o niekoľko dní vyhlásený Národnou radou a bude mať silu zákona. Možno som za tento výsledok hlasoval, možno nie, nikto okrem mňa nevie. Možno budem o pár týždňov, keď zistím, čo moje rozhodnutie skutočne znamená, s výsledkom nespokojný, a tak budem tvrdiť, že som hlasoval inak.

Každopádne, moja zodpovednosť za tento výsledok skončila, keď som opustil hlasovaciu miestnosť.

Naopak v parlamente sa, až na pár zákonodávkových výnimiek, hlasuje verejne. Občan si vie bez problémov vyhľadať, ktorý poslanec ako hlasoval v ktorej veci, a vie sa na základe tejto informácie rozhodnúť, či ho tento poslanec zastupuje dobre, alebo mu už v ďalších voľbách

Tak ako v Platónovej dobe, aj dnes sa nájde málo vládcov, ktorí si po jej prvom ochutnaní nechcú moc ponechať čo najdlhšie.

nedá hlas. Takisto predseda vlády svoje rozhodnutia verejne prezentuje, a aj keď sa pokojne môže vyhovárať na odborníkov, ministrov, bývalé vlády, alebo iné štátne orgány, konečné rozhodnutie musí spraviť on, a teda

politická zodpovednosť je na jeho pleciach.

Za dôležité politické rozhodnutia totiž musí byť niekto zodpovedný. No keď sme za ne zodpovední všetci, nie je za ne vlastne zodpovedný nikto.

Všemocná väčšina

James Madison v 10. liste federalistov z 22. novembra 1787, ktorý adresoval občanom štátu New York, varuje pred "čistou demokraciou" aj takto: "... že v sporoch znepriatelených strán sa neberie ohľad na verejné blaho; a že opatrenia sa príliš často prijímajú nie podľa zásad spravodlivosti či s prihliadnutím na práva menšiny, ale na základe prevažujúcej sily zaujatej a arogantnej väčšiny."³

Máločo má takú silu polarizovať spoločnosť, ako ľudové hlasovanie, v ktorom môže víťaznú stranu od tej porazenej deliť pár hlasov. Nech už referendum dopadne akokoľvek, je takmer garantované, že veľká časť spoločnosti bude nespokojná. Môže za to najmä systém, akým bývajú referendumové otázky formulované. Keď si totiž musíte vybrať len medzi stopercentným áno, alebo stopercentným nie, automaticky vyradíte z hry všetky kompromisy, všetky "áno, ale", všetky tie riešenia, ktoré nie sú natoľko polarizujúce, a ku ktorým dochádza práve po dlhej a dôslednej rozprave v parlamente.

Ak sa chce politik riadiť Machiavelliánskym "rozdeľuj a panuj", nie je veľa lepších nástrojov, ako referendum o ťažkých hodnotových otázkach. Avšak úlohou liberálnej demokracie je nie podriaďovať sa väčšine, ale ochraňovať práva menšiny, ktoré by mohli byť bez dostatočne silných obranných mechanizmov ohrozené. Jedným z týchto obranných mechanizmov je práve parlamentná forma vládnutia.

Zatiaľ čo v parlamente je počť aj zástupcov strany, ktorá vo voľbách nezískala veľký počet hlasov, v referende je vždy vypočítaný len hlas víťaznej väčšiny. Menšina žiadne slovo nemá, nech je akokoľvek početná.

Záver

Referendum môže na prvé počutie znieť ako skvelý výdobytok demokracie. Kto iný by mal predsa o občanoch rozhodovať, ak nie občania samotní? Avšak netreba vykonať príliš hlbokú analýzu a človek zistí, že inštitút referenda so sebou prináša množstvo vôbec nie zanedbateľných problémov.

Či už je to nedostatočne informovaný elektorát, rozhodovanie sa na základe emócií a osobných sympatií, nedostatok priestoru na plnohodnotnú diskusiu, či prílišná moc v rukách väčšiny, ktorá za svoje rozhodnutia v podstate nenesie zodpovednosť, referendum ponúka toľko rizík, že v zastupiteľskej demokracii nemá miesto.

³ HAMILTON, A. - MADISON, J. - JAY, J. *Listy federalistov*. Bratislava : Kaligram, 2002. 116 s. ISBN 80-7149-455-0

Princípy právneho štátu v čase pandémie

Jeden zlomok z mnoha strastí korony

Autor: Simona Perečinská

študentka 1. ročníka bakalárskeho denného štúdia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave

Pozn.: Článok bol ocenený druhým miestom na Esezistickej súťaži, ktorú organizovala študentská právnická organizácia ELSA Trnava a ktorú vyhodnocovali doc. Mgr. Marek Káčer, Phd. a Mgr. Adam Krájač, obaja pôsobiaci na Katedre teórie práva a ústavného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Za redakčnú radu Corpus Delicti recenzný posudok vypracovala Bc. Veronika Miškeová.

• • •

Slovné spojenie *právny štát* je v posledných mesiacoch skloňované takmer rovnako frekventovane medzi laikmi, ako aj študovanými právnikmi. Samotný právny štát ale neleží na pleciah ľudí vedúcich nekonečné protichodné diskusie. Práve naopak, ide o pojem zaručujúci istý poriadok, ktorý má byť zároveň nástrojom slobody.¹ Akákoľvek diskusia o posúvaní limitov právneho štátu sa teda nepripúšťa.

Čo však v prípade, ak právny štát narazí na problém nie diskusný, ale faktický, v podobe celosvetovej krízy spôsobenej pandemiou?

Ktovie, kedy tento kolobeh začal.

Na Slovensku sa prvý prípad nákazy novým ochorením SARS-CoV-2, ktorý spôsobuje chorobu COVID-19, datuje na šiesty marec 2020.²

Polemika o tom, kedy začali samotné počiatky „krízy“ možno označiť už omnoho, omnoho skôr. Niektorí kritici súčasnej vlády hovoria, že to bolo voľbami dvadsiateho deviateho februára. Iní, zväčša kritici vlády bývalej, tvrdia, že všetko sa začalo kaziť už v deň, kedy do kabinetu nastúpili tí pred nimi. (Tiež je na mieste uvažovať aj nad tým, nakoľko môžeme viniť práve vládu, keď sa rozprávame o pandémii, ktorá postihla celý svet).

Podľa niektorých ľudí dokonca žiadna kríza ani nie je. Vravia (alebo, exaktnejšie - píšu na sociálne siete), že tento koronavírus neexistuje, riskujúc zdravie seba a

všetkých okolo, len aby si dokázali vlastnú pravdu.

Bez ohľadu na to, do ktorej z vyššie uvedených skupín čitateľ patrí, všetci sa istotne zhodneme na tom, že stav, ktorý tu panuje deň čo deň, sme na Slovensku, a vlastne ani v celej modernej Európe, doteraz nepoznali. Nepoznali sme strach o svoje zdravie, strach o blízkych, strach o „normálny“ život.

Väčšina z nás sa tiež pravdepodobne zhodne aj na tom, že choroba, ktorú má na svedomí práve nový koronavírus, existuje. Niekedy si ani netreba pustiť večerné správy, či otvoriť ranné noviny. Stačí, aby sa človek rozprával s niekým zo svojho okolia a jeho známy, priateľ, pozná niekoho ďalšieho, koho ochorenie Covid-19 postihlo. A ľudí, ktorí majú túto skúsenosť, je stále viac. Či už na ochorenie Covid-19 veria, alebo nie. Či majú šest-

Samotný právny štát neleží na pleciah ľudí vedúcich nekonečné protichodné diskusie

násť rokov, alebo šesťdesiat. Či sú v dobrej zdravotnej kondícii, alebo majú zdravie podlomené. Postihnúť môže kohokoľvek, doslova.

Preto je prirodzené, až žiaduce, že práve od štátu – „hláv štátu“ - musia prísť opatrenia na to, aby dopady choroby boli čo najmenšie. Spoliehať sa na leserferizmus pri problematike nekontrolovateľného, voľne šíriaceho sa vírusu by bolo nerozumné. Otázka, nakoľko sú zásahy štátu účinné, je samozrejme na mieste, no pre laikov v oblasti prírodných vied irelevantná. To, čo chceme zistiť v tejto eseji, je, či sú menované zásahy legitímne.

Ľud, spoločnosť, určite nechce podľahnúť smrteľnej chorobe. Tá ale nie je jediný neviditeľný nepriateľ, ktorý sa medzi nami nachádza. S pandemiou nastúpili aj nepriatelia

¹ PROCHÁZKA, R. – KÁČER, M. 2019. *Teória práva*. 2. vydanie. Bratislava: C.H.Beck, s. 72

² Tlačová správa Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z dňa 6. marca 2020. Dostupné na internete: <https://www.health.gov.sk/Clanok?koronavirus-pripad-prvy-opatrenia>

iní. Okrem iného, nedôvera v právny štát. A nepodľahnúť jej je rovnako dôležité, ako nepodľahnúť samotnému COVID-u.

Aby sme videli dôsledky narušeného právneho štátu, nemusíme ísť ďaleko. Naši severní a južní susedia sú pre mnohých odstrašujúcim príkladom. Maďarskí aj poľskí najvyšší predstavitelia využili koronakrízu na to, aby upevnili svoju moc.

Viktor Orbán je politickým fenoménom už niekoľko rokov. Sám svoju súčasnú funkciu predsedu maďarskej vlády zastáva už desať rokov, pričom premiérom sa v roku 2010 stal druhýkrát, po jeho pôsobení v úrade v rokoch 1998 až 2002. Je známy kontroverznou politikou, a s príchodom pandémie jeho právomoci akoby nabrali na sile. Na začiatku prvej vlny pomocou dekrétu na seba a svoju vládu prevzal všetky rozhodujúce kompetencie a takto vlastne vymazal opozíciu. Po dlhom obsadzovaní tlačových médií, podporovanom prísny mediálnym zákonom prijatým na začiatku jeho druhej vlády, svojimi podporovateľmi počas posledných mesiacov infiltroval aj média v internetovom prostredí.¹ Na prsty jedného z najvyšších štátnych činiteľov tak dnes, vo víre pandémie, nepozera ani politická opozícia, ani média – strážne psy demokracie. Tieto okolnosti sú nezlučiteľné s deľbou moci, čo je jedným z kľúčových pilierov právneho štátu.

Poľsko. V čase pandémie sa konali prezidentské voľby. Bez vynášania akýchkoľvek morálnych súdov môžeme konštatovať, že vyvolali obrovskú polarizáciu v spoločnosti. A tým to nekončí. Víťaz volieb, staro-nový prezident, je predstaviteľom konzervatívnej politickej strany, ktorá sa zo svojej podstaty snaží o pretvorenie si krajiny „na svoj obraz“. Či sa jej to darí, necháme na názor čitateľa. Len pripomenieme nálady, ktoré v Poľsku panujú – neznášanlivosť voči národnostným a sexuálnym menšinám, či aj

nedávne rozhodnutie ústavného súdu, ktoré *de facto* zakázalo umelé prerušenia tehotenstva. Toto rozhodnutie bolo pre významnú časť spoločnosti natoľko poburujúce, že aj napriek pandémie vyšli do ulíc tisícky protestujúcich.²

1 SZALAY, Z. *Po tlači je na rade internet. Orbánov tlak na slobodné médiá teraz cíti obľúbený portál Index*. 23.6.2020. Dostupné na internete: <https://dennikn.sk/1941629/po-tlaci-je-na-rade-internet-orbanov-tlak-na-slobodne-media-teraz-citi-oblubeny-portal-index/?ref=list>

2 SANTORA, M., PRONCZUK, M., MAGDZIARZ, A., *Polish Women Lead Strike Over Abortion Ruling Amid Threats of Crackdown*. 28.10.2020. Dostupné na internete: <https://www.nytimes.com/2020/10/28/world/europe/poland-women-abortion-strike.html>

Môžeme sa len domnievať, nakoľko bolo toto rozhodnutie ovplyvnené vládnuou stranou.

No už samotná polemika o tom, či predstavitelia štátu zasiahli do činnosti súdu, hovorí o vážnych otrasoch v základoch právneho štátu.

Verím, že Slovensko cestou našich susedov nekráča. Už samotná Ústava v odseku 1 článku 1 hovorí o Slovenskej republike ako o právnom štáte. Niektoré z jeho princípov aj explicitne vymenoval Ústavný súd vo svojom náleze o tzv. Mečiarových amnestiách.³ Avšak pandemická situácia predstavuje aj u nás pre právny štát výzvu. Aby sme sa dokázali účinne brániť a minimalizovať dôsledky nového koronavírusu, musia byť prijímané opatrenia, často obmedzujúce niektoré relatívne základné práva a slobody. Pri prijímaní pandemických opatrení naši najvyšší štátni činitelia balansujú na ostrí noža. A iba s odstupom času bude možné stav právneho štátu posúdiť. Jeho rozklad totiž nespočíva len v jednom chybnom kroku. Práve naopak - v

“*Nepodľahnúť nedôvere v právny štát je rovnako dôležité, ako nepodľahnúť samotnému COVID-u.*”

sérii viacerých, častokrát na prvý pohľad bezvýznamných zakolísaní. Keď ich bude veľa, stratia rovnováhu, a na jednu z hrán spomínaného noža padnú.

Práve v takýchto pohnutých časoch musíme ako spoločnosť viac ako inokedy dbať na našich najslabších členov. Či už hovoríme o fyzicky znevýhodnených ľuďoch, o chorých, o ľuďoch bez domova, o ľuďoch v zlej sociálnej a finančnej situácii, o ľuďoch inej rasy, inej národnosti. Častokrát sa ale deje pravý opak. Zabúda sa na tých najslabších. Zabúda sa tiež na známe pravidlo, ktoré hovorí, že *reťaz je len taká silná, ako jej najslabší článok*.

Odborníci označovali za ten najslabší článok marginalizované rómske komunity. Väčšina majority si na ne spomenie len občas. A to len s pocitom, že sú touto menšinou „diskriminovaní“.

Počas pandémie sa na marginalizované rómske komunity opäť zdanlivo zabudlo. Až do momentu, kedy sa začali objavovať varovania odborníkov, aj samotných predstaviteľov komunit, že práve medzi nimi sa môže naplno prejavíť hrôza pandémie. Obavy potvrdil Úrad verejného zdravotníctva: marginalizované rómske komunity sú rizikovou skupinou pri ochrane verejného zdravia v spojitosti s koronavírusom. Jestvuje viacero faktorov, ktoré poukazujú na vyššiu ohrozenosť tejto skupiny. Ide napríklad o častý zlý zdravotný stav, nedostatočné hygienické podmienky, zhoršený prístup k zdravotným službám, vyššia hustota obyvateľstva, či migrácia príslušníkov komunit do zahraničia. Posledný spomínaný faktor, migrácia, je znásobený zlou epidemiologickou situáciou v celej Európe, čo

3 Nález ÚS SR so sp. zn. PL. ÚS 7/2017-159

podnietilo návrat množstva rodín späť na Slovensko.⁴

Titulky článkov sa predbiehali, ktorý bude mať trefnejší (až najponižujúcejší) názov pre komunity, v ktorých sa môže nákaza šíriť. „Časované bomby“ – to bolo najčastejšie. Tieto upozornenia nebrali orgány štátnej moci na ľahkú váhu, dokonca samotný Úrad verejného zdravotníctva vydal Plán riešenia ochorenia COVID-19 v marginalizovaných rómskych komunitách.

V rámci prevencie sa tak zaviedla karanténa niektorých komunít. Tento krok sa ukázal ako efektívny... na druhej strane, keď naplno prepukla *druhá vlna* na severe Slovenska, pre týchto obyvateľov zavedená nebola. Rozhodoval sa štát pri posudzovaní efektivity karantén podľa farby pleti občanov, ktorí by v nej mali byť zavretí?

Nejde o polemiku, ale fakt, že spoločnosť žije v neistote. Nikto nevie, aké opatrenia budú najnovšie prijaté.

Právnu neistotu spoločnosť pociťuje aj pri samotnom obsahu prijímaných opatrení.

Právny filozof Lon Fuller definoval osem základných požiadaviek vnútornej morálky práva. Podľa neho má byť právo všeobecné, zverejnené, jasné, nerozporné, splniteľné, platiace do budúca, nemalo by sa meniť príliš často a malo by byť rešpektované zo strany úradov.⁵ Ich absencia vedie k nedôvere občanov voči prijímaným normám. Vyššie sme opísali, ako bola porušená požiadavka *všeobecnosti*.

Pomáhajúc si Fullerovou teóriou môžeme poukázať na ďalší problém - *právo by sa nemalo meniť príliš často*. Počas pandémie bolo nových predpisov prijatých mnoho, a menili sa v priebehu dní. Pozrime sa na uznesenia vlády, ktoré upravovali rozšírenie opatrení v rámci vyhlásenia núdzového stavu.⁶ Tieto v značnej miere obmedzujú slobodu pohybu. A boli prijaté len pár dní po sebe. Laik sa v nich nedokáže orientovať, ani dostatočne pochopiť. Filozofia, ktorá sa skrýva za danými opatreniami je nejasná. Dôsledok? Podlomená dôvera v moc. Vedúca k nedôvere občanov v samotný právny štát.

Právnicki sa zaoberajú aj formálnymi náležitosťami prijímaných opatrení. V tejto súvislosti sa naskytá otázka, či sú tieto opatrenia vôbec platné. Totiž, ako môžu niečo nariaďovať výroky – napríklad hlavného hygienika - ktoré

4 Plán riešenia ochorenia COVID-19 v marginalizovaných rómskych komunitách. Schválený uznesením vlády SR č. 196 zo dňa 2. apríla 2020. Dostupné na internete: https://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=4166:plan-riešenia-ochorenia-covid-19-v-marginalizovanych-romskych-komunitach&catid=250:koronavirus-2019-ncov&Itemid=153

5 PROCHÁZKA, R. – KÁČER, M. 2019. *Teória práva*. 2. vydanie. Bratislava: C.H.Beck, s. 94

6 Uznesenie vlády SR č. 298/2020 Z.z. a Uznesenie vlády SR č. 306/2020

neboli ani len platne vyhlásené v Zbierke zákonov? Právo by predsa *malo byť zverejnené*.

Na tieto slabé miesta útočia mnohí, najznámejším prípadom sú snád vyhlásenia neúspešného kandidáta na prezidenta a bývalého sudcu o nulite opatrení. Zviditeľnila sa aj istá advokátka, ktorá „asistovala“ pri príprave na pôrod 19-ročnej rodičky v košickej nemocnici. Cez telefón jej odporúčala odmietnuť test na koronavírus, či nenosiť rúško.⁷ Takéto zneužitie svojej moci a vzdelania je amorálne, o to viac keď si uvedomíme, akú silu môžu mať v prostredí ľudí, ktorí sa v danej problematike neorientujú.

Tieto udalosti navyše podnecujú diskusiu aj medzi skalnými zástancami vládnej garnitúry. Ako môžu prijímané právne predpisy týkajúce sa pandémie spĺňať všetky podmienky platnosti právneho predpisu, ak nespĺňajú ani len tú formálnu stránku? Ide predsa o presne určené parametre. Ak absentuje toto, ako môžu byť naplnené materiálne kritériá?

Formálna úprava je nepochybne dôležitým prvkom každého právneho predpisu. Lenže niekedy je obsah významnejší než forma. Za bežnej situácie by nebolo možné akceptovať pochybenia ako „zabudnutie“ vyhlásiť nariadenia v Zbierke zákonov. No je potrebné si uvedomiť, že súčasná pandemická situácia nespĺňa znaky „bežnej situácie“.

V úvode eseje sme povrchno spomenuli nálady panujúce v našich susedných štátoch. Podstatným prvkom, ktorý u nich otriasa základmi právneho štátu, bolo sústredenie moci v rukách jedného človeka, politickej strany. Napriek tomu, že aj súčasný slovenský premiér je niekedy považovaný za človeka, ktorý by rád spravoval štát sám, nie je namieste prirovnávať jeho politické hnutie k Fideszu, či Právu a spravodlivosti. Svedčí o tom fakt, že na Slovensku sú nielen média nezávislé od štátnej moci a funkčná opozícia, ale vládne nám dokonca koalícia nešťiatiaca sa upozorniť na prešľapy – „zakolísania sa“ - svojho partnera.

Občasné zakolísania sa stávajú, najmä, ak ten už spomínaný nôž, po ktorom sa pohybujeme pri prijímaní opatrení, má ostrú čepeľ, malú plochu na manévrovanie. Táto esej nechce ani len naznačovať, že na Slovensku niekto vedome otriasa právnym štátom. To však neznamená, že verejnosť a do nej patriaci právnicki by mali zabúdať na svoju úlohu – kontrolovať predstaviteľov štátu. Nakoniec, veď aj *cesta do pekla je dláždená dobrými úmyslami*.

7 MINISTERSTVO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Príspevok na sociálnej sieti. 2020. *Reakcia na advokátku Adriánu Krajníkovú a Ľuboša Blahu*. Dostupné na: <https://www.facebook.com/MinisterstvoZdravotnictvaSR/posts/71392531947624>

Povinné nosenie rúšok

Neprimerané obmedzovanie slobody alebo nevyhnutné opatrenie?

Autor: Bibiana Adriana Boháčová

študentka 1. ročníka bakalárskeho denného štúdia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave

Pozn.: Článok bol ocenený tretím miestom na Ešejistickej súťaži, ktorú organizovala študentská právnická organizácia ELSA Trnava a ktorú vyhodnocovali doc. Mgr. Marek Káčer, Phd. a Mgr. Adam Krájač, obaja pôsobiaci na Katedre teórie práva a ústavného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Za redakčnú radu Corpus Delicti recenzný posudok vypracovala Bc. Veronika Miškeová.

...

6.3.2020. Obyčajný dátum? Ani náhodou! Tento deň priniesol na územie Slovenskej republiky prvý prípad nakazenia sa vírusom COVID-19 a s ním množstvo zmien. Keďže reakcia našich politikov na seba nenechala dlho čakať, čoskoro sa spustila lavína rôznych ochranných opatrení, obmedzení či povinností. Zákaz cestovania do zahraničia, hraničné kontroly, uzatvorenie sociálnych a kultúrnych zariadení, barov, lyžiarskych stredísk, zábavných parkov a iných podobných zariadení alebo povinnosť nosenia rúšok a častej dezinfekcie rúk, to všetko sa stalo súčasťou našich každodenných životov. Napriek nepríjemnosti všetkých opatrení, najviac rozoberanou sa stala otázka rúšok - „náhubkov“.

Zarosené okuliare, slzy v očiach počas žutia žuvačky, strata akejkoľvek nádeje, že vetu, ktorú sme viackrát prepočuli odčítame aspoň z pier, čo nás prinúti sa stále pýtať: „čo?“, vyššia tvorba potu v oblasti čela a nepríjemné vlhko na tvári... A tak denno-denne prichádza na rad otázka: „Je toto nutné?“. Je naozaj nutné nosiť rúško, pokiaľ nie sme vírusom nakazení? Môže nám niekto kázať, aby sme na sebe nosili zjavne diskomfortný doplnok, ktorý nás obmedzuje pri každodennom živote pod hrozbou sankcií? Neohrozí to našu imunitu?

Imunita je nástroj obrany. Ak má jedinec silnú imunitu, má ju celá populácia. Tým, že ju má celá populácia, dosiahneme spolu najvyššiu možnú ochranu spoločnosti aj jednotlivca. Imunita je nástrojom obrany, ktorý funguje na báze neustáleho kontaktu človeka s cudzorodými látkami, vrátane baktérií a vírusov, a to stimuluje tvorbu

protilátok. Pre jej správne fungovanie je potrebné byť neustále v kontakte s baktériami či vírusmi v našom okolí a navzájom si ich zdieľať. Keď je toto človeku odobraté nosením rúška, častou dezinfekciou rúk či prílišnou sterilnosťou, jeho imunita sa oslabí a to môže mať za následok

“
Imunita je nástroj obrany. Ak má jedinec silnú imunitu, má ju celá populácia.
“

vznik rôznych ochorení a stratu schopnosti chrániť sa aj pred bežnými infekciami. Lekár Peter Lipták odporúča nosiť rúško iba v prípade potvrdenia šírenia nebezpečnej infekcie v komunite, pri stretávaní sa s ľuďmi a to predovšetkým v uzavretých priestoroch, alebo ak je potvrdená závažná chronická choroba. Preventívne nosenie rúška neodporúča z dôvodu oslabovania imunity a možných vznikov plesní spôsobených vlhkom pri vydychovaní. „Z medicínskeho hľadiska neexistujú dnes dôvody pre nosenie rúšok bežne v spoločnosti. Naopak existujú dôvody pre ich nenosenie, pretože to má zlý vplyv na náš imunitný systém a to tiež cez zhoršenie psychického stavu. Rúško zhoršuje stav imunitného systému každého jednotlivca a vylučuje aj fungovanie kolektívnej imunity.“ (MUDr. Peter Lipták, 4.6.2020).¹

Podme sa na to pozrieť z právnického hľadiska. Čo nám vravia zákony? Opatrenie týkajúce sa nosenia rúšok vydané Úradom verejného zdravotníctva SR

¹ LIPTÁK, P. 2020 . *Prečo nenosiť rúško?* Dostupné na internete: <https://liptakpeter.blog.pravda.sk/2020/06/04/preco-nenosit-ruska/>

(OLP/8323/2020)² sa opiera o § 48 ods. 4 písm. c) zák. č. 355/2007 Z. z., ktorý ukladá zákaz alebo obmedzenie styku časti obyvateľstva s ostatným obyvateľstvom pri hromadnom výskyte závažného ochorenia, nie „pohybovať sa na verejnosti v exteriéroch, v priestoroch interiérov budov alebo v prostriedkoch verejnej dopravy bez prekrytia horných dýchacích ciest (nos a ústa) rúškom, respirátorom bez výdychového ventilu, šálom, či šatkou“ (OLP/8323/2020). Čiže pohybovať sa na verejnosti,

resp. v exteriéroch, v priestoroch interiérov budov alebo v prostriedkoch verejnej dopravy bez splnenia podmienky prekrytia horných dýchacích ciest. Opatrenie taktiež nekorešponduje so zákazom vychádzania všetkých pod podmienkou prekrytia ich dýchacích ciest.

Ďalej sa opiera o § 48 ods. 5 písm. e) zákona č. 355/2007 Z. z., v ktorom pri ohrození verejného zdravia II. stupňa Úrad verejného zdravotníctva alebo Regionálny úrad verejného zdravotníctva podáva orgánom príslušným na úseku civilnej ochrany obyvateľstva návrh na vyhlásenie mimoriadnej situácie a návrh na režimové opatrenia pre obyvateľov ohrozenej alebo zasiahnutej oblasti a na ich odvolanie. Dané ustanovenie upravuje kompetenciu voči iným orgánom, konkrétne podať orgánu civilnej ochrany návrh na režimové opatrenie a neupravuje zákaz vychádzania, ani kompetenciu Úradu verejného zdravotníctva voči obyvateľstvu. Navyše je diskutabilná podmienka ohrozenia verejného zdravia II. stupňa na základe nízkej úmrtnosti a to vo výške 2,3 %, ktorou sa zaoberali viaceré štúdie aj vzhľadom na kritickejšie ohrozenie osôb trpiacich najmä kardiovaskulárnymi chorobami, cukrovkou, chronickými respiračnými chorobami a vysokým tlakom.

K tejto problematike sa vyjadril aj Štefan Harabin na svojom Facebook-ovom profile dňa 7.9.2020: „Vyžadovať nosenie rúšok od učiteľov, ktorých práca spočíva v 8-hodinovej verbálnej činnosti, od detí a mládeže, od ľudí chorých na dýchacie cesty a s kožnými problémami, u

ktorých sa predpokladá zhoršenie stavu, t.j. aby mali obmedzený prístup kyslíka a všeobecne zakazovať ľuďom vychádzať bez rúška, voľne dýchať počas dňa, znemožňovať im prístup do obchodov, lekární, škôl, dopravných prostriedkov, na otvorenú, resp. uzavretú verejnosť, alebo na hocikaké iné miesto, je bez najmenších pochybností zjavným mučením. Znalci z odboru zdravotníctva ľahko preukážu, čo spôsobí 8-hodinové obmedzenie prívodu kyslíka, počas aktívnej činnosti (práca, nakupovanie). Ide o sadizmus opečiatkovaný hlavným hygienikom.“³ Podľa jeho názoru je takéto opatrenie porušením 3. článku Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v ktorom sa píše, že nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu. V Dohovore v článku 15 o Odstúpení vo výnimočných situáciách sa ďalej píše, že v prípade vojny alebo akéhokoľvek iného verejného ohrozenia štátnej existencie (podmienky, ktoré nie sú v našom prípade splnené) môže každá Vysoká zmluvná strana prijať opatrenia na odstúpenie od záväzkov ustanovených v tomto Dohovore v rozsahu prísne vyžadovanom naliehavosťou situácie, pokiaľ tieto opatrenia nebudú nezlučiteľné s ostatnými záväzkami podľa medzinárodného práva, pričom podľa tohto ustanovenia nemožno odstúpiť od článku 2, okrem úmrtí vyplývajúcich z dovolených vojnových činov, a článkov 3 (zákaz mučenia), 4 (ods. 1) a 7.⁴

Prečo sme potom nútení nosiť ho? Načo je to dobré? Tak, ako neexistuje právo nosiť rúško, neexistuje ani právo nenosiť rúško. Táto povinnosť istým spôsobom zasahuje do našich základných práv a slobôd, napríklad do

“Hoci nám rúška nezabezpečia stopercentnú ochranu, zamedzia šíreniu chorenia. Ich nosenie nám odporúča väčšina odborníkov, ba dokonca aj WHO.”

našej osobnej slobody či slobody pohybu, ktoré sú obsiahnuté v článkoch 17 a 23 Ústavy, no napriek tomu sú aj tieto práva relatívne, teda obmedziteľné, ak sledujú určitý legitímny cieľ. Avšak každý takýto zásah musí byť primeraný a musí rešpektovať princíp proporcionality.

Keďže ochorenie COVID-19 patrí medzi kvapôčkovú infekciu a šíri sa primárne vzdušnou cestou pri kašľaní, kýchaní alebo rozprávaní, tak je prekrytie horných dýchacích ciest jedným z dôležitých nástrojov na

³ Vyjadrenie Štefana Harabina. Dostupné na internete: <https://www.facebook.com/harabinstefan/posts/2880562852220541>

⁴ Európsky dohovor o ľudských právach. V znení protokolov č. 11 a 14. S dodatkovým protokolom a protokolmi č. 4, 6, 7, 12, 13 a 16. Dostupné na internete: https://www.echr.coe.int/documents/convention_slk.pdf

² Opatrenie ÚVZ SR : Nosenie rúšok (OLP/8323/2020). Dostupné na internete : <https://www.ruvzpp.sk/opatrenie-uvz-sr-nosenie-rusok-olp-8323-2020/>

zamedzenie šírenia tohto ochorenia. Cieľom je zabrániť prenosu kvapôčok od nosičov tohto ochorenia a následne tak ďalšiemu šíreniu ochorenia v populácii. Napriek tomu musíme nosiť rúško všetci. Prečo? Vírus COVID-19 môžu šíriť aj ľudia, ktorí nemajú príznaky a tak nevedia, že sú nakazení. Hoci nám rúška nezabezpečia stopercentnú ochranu, zamedzia šíreniu ochorenia.¹ Ich nosenie nám odporúča väčšina odborníkov, ba dokonca aj WHO.

A čo už spomínaný znížený prívod kyslíka? Lekár Peter Visolajský spravil pokus a pripojil sa s rúškom na tvári na monitor, ktorý meria aj prívod kyslíka. Výsledok merania bol 98%, pričom hodnota od 94% do 100% preukazuje zdravý stav, teda že nemá žiadne ťažkosti. Pokus zopakoval s tým rozdielom, že si na tvár umiestnil 6 rúšok, pričom hodnota kyslíka v krvi neklesla. Lekári a zdravotníci sú roky zvyknutí na denno-denné prekrytie tváre. „Keby klesala tá saturácia, tak by sme asi aj my inak vyzerali“ konštatoval lekár Tomáš Ragas.²

Súčasnú opatrenia a nariadenia Úradu verejného zdravotníctva sú vyhlásené v súlade s článkom 13 Ústavy, na základe ktorého možno povinnosti ukladať zákonom, čiže priamo zákonom prijatým Národnou radou SR, alebo na základe zákona, čiže iným právnym aktom, ktorý bol vydaný na základe splnomocnenia uvedeného v zákone a v rozsahu zákonného splnomocnenia, v medziach zákona a pri zachovaní základných práv a slobôd. Z toho vyplýva, že postačuje aj právny akt vydaný na základe všeobecného splnomocnenia uvedeného v zákone a netreba uloženie každej povinnosti alebo obmedzenia základných práv

a slobôd odhlasovať poslancami vo forme zákona. Článok 13 Ústavy teda „umožňuje Úradu verejného zdravotníctva a Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva vydávať rôzne opatrenia zamerané na ochranu verejného zdravia, ktoré zo svojej podstaty predstavujú ukladanie povinností a súčasne aj obmedzenie základných práv a slobôd. V prípade týchto opatrení teda ide o právne akty vydané na základe zákona a je teda splnená podmienka, že ide o ukladanie povinnosti „na základe zákona““ (doc. JUDr. Marek Domin, PhD.).³

1 BARCA, R. 2020. *Rúška obmedzujú šírenie nákazy. Ak je človek infikovaný a nosí rúško, chráni tým svoje okolie.* Dostupné na internete: <https://fakty.afp.com/ruska-obmedzuju-sirenie-nakazy-ak-je-clovek-infikovany-nosi-rusko-chrani-tym-svoje-okolie>.

2 PAVLISOVÁ, D. *Nosenie rúšok vraj znižuje úroveň kyslíka v krvi. Opýtali sme sa odborníkov, či je to pravda.* (videoreportáž). Dostupné na internete: <https://www.noviny.sk/slovensko/547541-nosenie-rusok-vraj-znizuje-uroven-kyslika-v-krvi-opytali-sme-sa-odbornikov-ci-je-to-pravda>.

3 BARCA, R. 2020. *Nosenie rúška nie je ústavné právo a polícia prítvrdila, že zaň hrozí pokuta.* Zdravotné

V zmysle § 48 ods. 4 písm. r) a z) zák. č. 355/2007 Z. z. Úrad verejného zdravotníctva alebo Regionálny úrad verejného zdravotníctva pri ohrození verejného zdravia nariaďuje opatrenia, ktorými sú používanie preventívnych a iných ochranných pomôcok a ďalšie nevyhnutné opatrenia na ochranu verejného zdravia, ktorými môže zakázať alebo nariadiť ďalšie činnosti v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas a v zmysle § 51 ods. 1 písm. a) a b) je povinnosťou fyzických osôb plniť opatrenia na predchádzanie ochoreniam podľa § 12 ods. 2 písm. a), d) až h) a opatrenia pri ohrozeniach verejného zdravia podľa § 48 ods. 4 písm. a) až d), f) až i), n), r), t), u), y) a z) nariadené príslušným orgánom verejného zdravotníctva a spolupracovať s Úradom verejného zdravotníctva alebo Regionálnym úradom verejného zdravotníctva pri plnení opatrení podľa písmena a) tohto zákona.

Sme teda rúškom obmedzovaní alebo chránení? Táto otázka delí obyvateľstvo na dva tábory. Prvý tábor pociťuje ujmu na svojich slobodách, protestuje nosením rúška pod nosom či hľadá rôzne právne prešmyčky, ktorými by sa mohol povinnosti vyhnúť, zatiaľ čo sa druhý

tábor teší verejnej ochrane. Tak či onak, je našou povinnosťou vzniknuté opatrenia na zabránenie šírenia vírusu dodržiavať a čím zodpovednejšie sa k nim postavíme, tým skôr obmedzenia pominú. Veď čo ak takýmto zodpovedným prístupom zachránime nejedného ľudský život, či zamedzíme prehlteniu nemocníc? Určite sa všetci zhodneme, že nosiť daný doplnok nie je zrovna „med lízať“, ale je isté, že opatrenia sledujú legitímny cieľ, ktorým je ochrana verejného zdravia. Daná nepríjemnosť je teda tolerovateľnou obeťou za prínosy, ktoré

sú s rúškami spojené, pretože sme chránení práve tým, že sme obmedzovaní. Obmedzenie však nie je také veľké v porovnaní s mierou ochrany, ktorú nám poskytuje. A či je nebezpečenstvo ochorenia COVID-19 precenené a tým aj jeho opatrenia, ako napríklad nosenie rúška aj v otvorených priestranstvách, to už nechám na odborníkov. Hoci.. Ide zima, predsa len sa lepšie dýcha so zakrytou tvárou.

Zoznam literatúry:

Právne predpisy:

Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zákon č. 42/994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva

Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

výnimky boli zrušené. <https://fakty.afp.com/nenosenie-ruska-nie-je-ustavne-pravo-policia-potvrdila-ze-zan-hrozi-pokuta-zdravotne-vynimky-boli>.

Magistráti v rímskej republikánskej ústave

Kapitoly z rímskeho verejného práva
– 6. časť

Autor: Mgr. Marek Prudovič

študent prvého ročníka externého doktorandského štúdia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave.

Pozn.: Článok recenzoval doc. JUDr. Peter Vysňý, PhD. et PhD., ktorý pôsobí na Katedre dejín práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Za redakčnú radu Corpus Delicti recenzný posudok vypracovala Bc. Veronika Miškeová.

• • •

Úvod

Rímske magistratúry, teda úrady, na čele ktorých stáli magistráti, teda úradníci, boli najzložitejším, ale podľa mnohých najmä súčasných autorov aj najvýznamnejším, štátnym orgánom rímskej republiky, ktorý môžeme jednoznačne zaradiť pod monarchický prvok rímskej ústavy. Najmä v období krízy republiky, teda jej posledného obdobia, trvajúceho od roku 133 p. n. l. do roku 27 p. n. l., magistráti získali takú faktickú moc, že boli aj najsilnejším rímskym orgánom. Okrem uvedeného to boli práve magistráti, ktorí sa najviac pričínili o vývoj rímskeho štátu, stáli pri zrode mesta, republiky i cisárstva. Popredné postavenie si zachovali počas celej existencie Ríma a mnohé inštitúty, ktoré sa na nich vzťahovali, môžeme nájsť aj v súčasných ústavách, napríklad v Spojenom kráľovstve či v Spojených štátoch amerických. Ich najzaujímavejšími aspektmi sa budeme zaoberať v tomto článku, ktorý je v poradí už šiestym zo série Kapitoly z rímskeho verejného práva.

Systém rímskych magistratúr

Rímske magistratúry, aj keď boli navonok v rámci rímskej delby moci jedným, aj keď kolektívnym štátnym orgánom, sa vyznačovali pomerne zložitou a komplexnou vnútornou štruktúrou jednotlivých magistratúr, ktoré mali vlastné právomoci a fungoval medzi nimi aj vnútorný systém delby moci. Vývoj tohto systému bol postupný, v období kráľovstva existoval len jeden magistrát v republikánskom zmysle, a to samotný rímsky kráľ. Základy rozširovania tohto štátneho orgánu a jeho systematizácie položili zakladatelia republiky po zvrhnutí posledného rímskeho kráľa, ktorého právomoc zverili dvom novým magistrátom, konzulom. Nasledujúci vývoj magistratúr však nebol úplne zámerný, ale v prevažnej miere bol len reakciou na dejinný vývoj rímskeho štátu a spoločnosti, súvisel najmä s rímskou expanziou a s postupným zrovno-

právňovaním rímskych občanov.¹

Územná expanzia a s tým súvisiaca zvyšujúca sa náročnosť správy štátu sa prejavila najmä v oblasti riadnych magistratúr, teda tých, ktoré boli po svojom vzniku obsadzované pravidelne. Tieto magistratúry vznikali v dôsledku toho, že existujúci magistráti, ktorí neboli naďalej schopní efektívne vykonávať celú svoju právomoc, časť z nej zverili novým magistrátom, ktorí postupne vznikali. Takýmto spôsobom vznikla prétúra, edilita, kvestúra a cenzúra. Vznik plebejského tribunátu, ale aj mimoriadnych magistratúr, ktoré boli obsadzované iba *ad hoc*, teda decemvirátu, vojenského tribunátu s konzulskou mocou či tzv. druhého triumvirátu, zas súvisí so spoločenským pnutím medzi rôznymi vrstvami rímskych občanov.²

Tento systém efektívne dopĺňali aj promagistráti, teda bývalí magistráti, ktorým bola predĺžená ich právomoc. Aj ich vznik súvisel s dejinným vývojom rímskeho štátu, najmä s územnou expanziou a s tým súvisiacou potrebou správy rozširujúcich sa ovládaných území. Tieto územia, označované ako provincie, zvyčajne spravovali najvyššie postavení magistráti, konzuli a prétori, čo súviselo s tým, že len oni mali aj právomoc veliť vojsku a provincie bolo nutné do veľkej miery kontrolovať aj silou. Preto dochádzalo najmä ku koncu republiky k tomu, že magistráti, ktorí ukončili svoje pôsobenie v Ríme, odchádzali ako promagistráti na niekoľko rokov spravovať rímske provincie, čo na jednej strane zabezpečilo možnosť magistrátov sústrediť sa na správu štátu, ale zároveň efektívne spravovať aj všetky rímske provincie.³

¹ Bližšie pozri: BLEICKEN, J. *Die Verfassung der Römischen Republik*. Stuttgart: UTB, 2008. s. 97 – 119.

² POMPONIJUS. *Liber singularis enchiridii*. In BLAHO, P. – VANĀOVÁ, J. *Corpus Iuris Civilis Digesta. Tomus I*. Bratislava: EUKODÉX, 2008. s. 65 – 67.

³ Bližšie pozri: LINTTOT, A. *The Constitution of the Roman Republic*. Oxford: Oxford University Press, 2009. s. 113 – 115.

Bez ohľadu na dôvod ich vzniku, vývoj magistrátov spôsobil, že ku koncu republiky bol už tento systém pomerne komplexný a veľmi zložitý, pričom obsahoval zhruba 10 rôznych úradov, ktoré zastávalo viac ako 50 úradníkov, ktorým bola zverená všetka výkonná moc v rímskom štáte. Tento systém, aj keď vznikol v podstate živelné, sa riadil pomerne prísnou hierarchiou a princípmi plne zodpovedajúcimi dobovému pohľadu na deľbu moci, ktorá mala zabrániť jej zneužitiu jednotlivcami či skupinami občanov.⁴

Princípy rímskych magistrátov

Mnohé princípy, ktoré museli magistráti dodržiavať, v určitej podobe prežili až do súčasnosti, pričom všetky mali za cieľ obmedziť ich právomoc, ktorej sa inak nemohol vyrovnáť žiaden iný rímsky orgán. Treba ale podotknúť, že tieto princípy sa nevzťahovali na všetkých magistrátov rovnako, keďže by sa to mohlo priečiť ich zmyslu, no napriek tomu všetkých obmedzovali rovnako, a to tak, že ak pre magistráta niektorý z princíпов neplatil, iný pre neho platil prísnejšie.⁵

Medzi najvýraznejší princíp, ktorý ovládal rímske magistratúry, môžeme zaradiť princíp kolegiálnosti, ktorý spočíval v tom, že každú magistratúru zastávali dvaja, ale niekedy aj viacerí, magistráti. Aj keď každý z magistrátov mal celú právomoc, ktorá k danej magistratúre prislúchala, a teda ju mohol vykonávať podľa vlastného uváženia, rovnakú právomoc mal aj jeho kolega, prípadne kolegovia, a preto sa museli na jej výkone dohodnúť. Keďže ich právomoc bola rovnaká a mali aj rovnaké postavenie v hierarchii magistrátov, v prípade, ak by sa nedohodli, mohlo by prísť k zablokovaní výkonu právomoci, keďže každý z kolegov mohol zakázať inému kolegovi konať. Týmto spôsobom sa zabezpečovala najmä kontrola výkonu právomoci medzi rovnakými magistrátmi.⁶

Princíp kolegiálnosti sa nevzťahoval na diktátora, keďže jeho úlohou bolo najmä čo najefektívnejšie spravovať rímsky štát v čase vojny či inej podobnej udalosti, a preto by uplatňovanie tohto princípu odporovalo samotnej podstate diktatúry. Preto sa na diktatúru vzťahoval spomedzi všetkých magistratúr najprísnejšie druhý princíp, a to princíp anuity. Ten spočíval v obmedzení, v rámci ktorého mohol každý magistrát svoj úrad zastávať

len určité vymedzené obdobie. Pri svojom vzniku tento princíp vyjadroval ročné zastávanie úradov a vzťahoval sa na konzulov, no po vzniku nových magistratúr mohlo byť toto obdobie vymedzené aj inak, napríklad dlhšie pri cenzoroch či kratšie pri diktátorovi.⁷

Tieto dva základné princípy ešte dopĺňali tri zákazy, ktorých cieľom bolo to, aby žiaden občan vo funkcii magistráta nezískal príliš veľkú moc. Žiaden občan nemohol v jednom období zastávať viacero úradov, ale vždy len jeden, pričom túto zásadu vyjadroval zákaz kumulácie úradov. Zároveň však žiaden občan nemohol zastávať rovnaký úrad opakovane, čo vyjadroval zákaz kontinuácie úradu, ale ani viackrát v krátkom časovom úseku, čo zas vyjadroval zákaz iterácie úradu.⁸

Je potrebné podotknúť, že všetky tieto zákazy, ale aj princíp anuity a kolegiálnosti, boli v období krízy republiky pomerne často porušované a viedli k niekoľkým občianskym vojnám a čiastočnému rozvratu rímskej spoločnosti. Rovnako ako zavedenie týchto princíпов znamenalo vznik republiky, ich odstránenie znamenalo jej zánik.⁹

Niektorí riadni magistráti

Najvýznamnejšími z riadnych magistrátov boli konzuli, ktorí boli na čele výkonnej moci. V rámci hierarchie boli nadradení všetkým ostatným riadnym magistrátom, predsedali senátu aj ľudovým zhromaždeniam a bolo im zverené aj najvyššie vojenské velenie. Menami konzulov sa označovali jednotlivé roky, v ktorých pôsobili, ale aj zákony, ktoré v rámci tohto roku predkladali zákonodarnému orgánu, ľudovým zhromaždeniam.¹⁰

Z pohľadu práva ako takého, ale najmä z pohľadu súkromného práva, boli rovnako významnými magistrátmi aj prétori, ktorí boli v hierarchii hneď pod konzulmi. Rovnako ako oni mohli predsedáť senátu aj ľudovým zhromaždeniam a mali aj vojenské velenie, no okrem toho disponovali aj súdnou právomocou a určitú úlohu zohrávali v rámci všetkých súkromnoprávných súdnych konaní. V rámci tejto právomoci mohli vydávať aj vlastné súdne edikty, v ktorých vytvárali v určitých ohľadoch menej prísny systém úradníckeho práva, ktoré sa uplatňovalo popri veľmi prísnom a formálnom rímskom súkromnom práve.¹¹

⁷ Bližšie pozri: BLEICKEN, J. *Die Verfassung der Römischen Republik*. Stuttgart: UTB, 2008. s. 104.

⁸ Bližšie pozri: VYŠNÝ, P. *Svetové dejiny štátu a práva*. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis a VEDA, 2019. s. 138 – 139.

⁹ AUGUSTUS: Res Gestae Divi Augusti. In BEŇA, J. *Pramene k dejinám práva: Starovek*. Šamorín: Heuréka, 2012. s. 225 – 228.

¹⁰ POLYBIOS. *Dějiny III*. Praha: Arista Baset, 2011. s. 25 – 26.

¹¹ Bližšie pozri: SKŘEJPEK, M. et. al. *Poodkryté tváře*

⁴ Bližšie pozri: VYŠNÝ, P. *Svetové dejiny štátu a práva*. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis a VEDA, 2019. s. 136 – 144.

⁵ Bližšie pozri: BLEICKEN, J. *Die Verfassung der Römischen Republik*. Stuttgart: UTB, 2008. s. 99.

⁶ Bližšie pozri: ABBOTT, F. F. *History and Description of Roman Political Institutions* [online]. Boston: Ginn & Company, 1901. s. 168 – 169.

Poslednou z významných magistratúr, ktoré spomenieme v tomto článku, bol plebejský tribunát, ktorého význam možno vidieť najmä z pohľadu súčasného ústavného práva. Plebejský tribunát vznikol v dôsledku spoločenského pnutia medzi rímskou aristokraciou, ktorá mala úplné občianske práva a obyčajnými rímskymi občanmi, ktorých práva boli do určitej miery obmedzené. Plebejskí tribúni mali špecifickú právomoc, v rámci ktorej mohli zakázať konať ktorémukoľvek magistrátovi, ale aj senátu a ľudovým zhromaždeniam. Vďaka ich právomoci mohli zároveň pomôcť aj individuálne ktorémukoľvek občanovi. Ochrana plebejských tribúnov bola zabezpečená tým, že boli nedotknuteľní, nemohol voči nim teda zasiahnuť žiaden štátny orgán. Ich význam spočíva najmä v tom, že aj keď patrili k monarchickej forme vlády, ich právomoc chránila výkon demokratických práv najslabších rímskych občanov, v čom možno vidieť aj určitú podobu so súčasným konceptom verejného ochrancu práv, ale i zastupiteľskej demokracie.¹²

Niektorí mimoriadni magistráti

Z pohľadu vplyvu na rímsky štát a spoločnosť mali veľký význam najmä mimoriadni magistráti, teda tí, ktorí vznikali *ad hoc* práve ako bezprostredná reakcia na vývoj spoločnosti a štátu. Treba však podotknúť, že ich význam do určitej miery relativizuje ich pomerne krátka existencia oproti riadnym magistrátom.

Dejiny rímskeho štátu v období republiky sú do určitej miery aj dejinami spoločenského zápasu medzi rímskou aristokraciou a ostatnými rímskymi občanmi. Rímsky štát sa totiž vyvíjal v súlade s antickými teóriami kolobehu ústav,¹³ vznikol ako kráľovstvo, ktoré sa zmenilo na tyranu a pri vzniku republiky mala primárne postavenie aristokracia, ktorá sa však pomaly menila na oligarchiu. Preto sú najmä prvé roky republiky poznačené aj postupným rozvojom demokratických prvkov ústavy, ako aj rozširujúceho sa počtu občanov, ktorí sa mohli podieľať na správe štátu.¹⁴

Prvým významným medzníkom v tomto vývoji bolo spísanie rímskeho obyčajového práva, ktorého poznanie, ale aj výklad a aplikácia, boli do tej doby v rukách aristokracie. Stalo sa tak vďaka mimoriadnym magistrátom, decemvirom, ktorí spísali obyčajové právo do Zákona dvanástich tabúl. Tento artefakt je ešte aj v súčasnosti cenným zdrojom poznania rímskeho súkromného práva.¹⁵

S mocenskou prevahou aristokracie súvisí aj prístup k magistratúram, ktoré mohli, s výnimkou najnižších mag-

¹² *Římského práva*. Praha: Havlíček Brain Team, 2006. s. 110 – 113.

¹² LIVIUS, T. *Dejiny Rimanov od založenia mesta I – II*. Martin: Thetis, 2018. s. 171.

¹³ Bližšie pozri: ARISTOTELES. *Aténska ústava*. Bratislava: Kalligram, 2009. s. 23 – 95.

¹⁴ LIVIUS, T. *Dejiny Rimanov od založenia mesta I – II*. Martin: Thetis, 2018. s. 98 – 103.

¹⁵ LIVIUS, T. *Dejiny Rimanov od založenia mesta III – IV*. Martin: Thetis, 2019. s. 49 – 77.

istratúr, spočiatku taktiež zastávať len aristokrati. Toto obmedzenie sa týkalo najmä najvýznamnejšej magistratúry, konzulátu, keďže prvý plebejský konzul bol zvolený až v roku 367 pr. n. l., teda skoro 150 rokov po vzniku republiky. O približne sto rokov skôr, v roku 444 pr. n. l., vznikol vojenský tribunát s konzulskou mocou, ktorý už v tomto období na niekoľko rokov umožnil prístup k najvyššej magistratúre aj bežným občanom, keďže vojenský tribunát na určitý čas nahradil konzulát a obsadzovaný bol spolovice z radov šľachty a spolovice z ostatných občanov.¹⁶

Z pohľadu vplyvu na rímsky štát a spoločnosť mali veľký význam najmä mimoriadni magistráti

Sociálno-spoločenský a štátoprávny kontext magistrátov

Práve v oblasti vzťahov rímskej spoločnosti, najmä aristokracie a ostatných občanov, môžeme vidieť aj najväčší prínos magistrátov k vývoju rímskeho štátu. Magistráti boli totiž okrem iného aj sprostredkovateľmi dialógu medzi rozličnými skupinami rímskeho obyvateľstva.

V prvom rade treba poukázať na to, že rímski magistráti boli volení všetkými občanmi rímskeho štátu, a hoci spočiatku mohli byť magistrátmi len aristokrati a na ich voľbu väčšinou stačili hlasy aristokratov a najbohatších občanov, museli do určitej miery zohľadňovať vôľu všetkých občanov. Navyše magistráti sa počas celého obdobia rímskej republiky za výkon svojej funkcie zodpovedali, pričom súdení mohli byť aj ľudovým zhromaždením s názvom *concilium plebis tributa*, do ktorého mali prístup len bežní občania. Spomedzi všetkých štátnych orgánov na nich teda najviac vplývali ľudové zhromaždenia, ktoré boli demokratickým prvkom rímskej ústavy.¹⁷

Rímske magistratúry zároveň vo svojom vývoji pomerne zreteľne odrážali aj spoločenský zápas odohrávajúci sa v rímskom štáte. Hneď po konzuláte, ktorý bol spočiatku aristokratickou magistratúrou, vznikol ako druhá magistratúra v roku 493 pr. n. l. plebejský tribunát, ktorý mal byť, a do určitej miery aj bol, protiváhou aristokracie v systéme rímskych magistratúr. Ďalší vývoj magistratúr v mnohom odrážal najmä snahu o akúsi vyrovnanosť medzi magistratúrami, ktoré boli tradične aristokratické a ktoré boli tradične ľudové.¹⁸

¹⁶ POMPONIUS. *Liber singularis enchiridii*. In BLAHO, P. – VANKOVÁ, J. *Corpus Iuris Civilis Digesta. Tomus I*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2008. s. 65.

¹⁷ Bližšie pozri: ABBOTT, F. F. *History and Description of Roman Political Institutions* [online]. Boston: Ginn & Company, 1901. s. 261 – 263.

¹⁸ Bližšie pozri: TUREČEK, J. et al. *Světové dějiny státu a práva ve starověku*. Praha: ORBIS PRAHA, 1963. s.

Dialóg medzi aristokraciou a ľudom prostredníctvom magistratúr ale možno vidieť aj v tom, že kým senát bol v podstate až do zániku republiky aristokratickým orgánom, magistráti sa pomerne skoro stali orgánom prístupným všetkým občanom. Keďže magistráti predsedali senátu a riadili aj jeho činnosť, práve vďaka magistratúram, hlavne konzulátu, mohli bežní občania nepriamo vplývať aj na činnosť aristokratického senátu. Navyše v súvislosti s prerodom rímskej rodovej aristokracie na majetkovú aristokraciu práve magistratúry umožnili a uľahčili prístup do senátu aj najbohatším občanom nepatriacim do rodovej aristokracie.¹

Význam magistrátov však môžeme vidieť aj pri pozorovaní zmien v rímskom ústavnom systéme. Ak sa totiž na magistratúry pozrieme zo širšieho hľadiska, teda z pohľadu celého ústavného vývoja rímskeho štátu, zistíme, že najvýznamnejšie zmeny štátneho zriadenia v Ríme súviseli práve s magistratúrami. Rím založil v roku 753 pr. n. l. prvý rímsky kráľ, ale aj magistrát, Romulus, pričom tento dal rímskemu ľudu aj ústavu, ktorá v Ríme platila až do jeho zániku. Vznik republiky je charakterizovaný vznikom prvej republikánskej magistratúry, konzulátu, ktorou sa začalo formovanie zložitého systému rímskych republikánskych úradov, ale aj rozvoj rímskej deľby moci, a zánik republiky bol predznamenaný excesmi najvyšších magistrátov, ktorí zneužívali zverenú právomoc. Rímske cisárstvo vzniklo a začalo sa rozvíjať vďaka rímskemu magistrátovi Octavianovi Augustovi, ktorý založil úplne novú magistratúru, ale i štátne zriadenie, principát.²

Zhrnutie

Záverom teda môžeme tvrdiť, že magistráti boli aj na základe uvedeného skutočne najvýznamnejším rímskym štátnym orgánom. Išlo o najzložitejší a najkomplexnejší systém antického sveta, ktorý nás v mnohom môže inšpirovať aj v súčasnosti. Magistráti do veľkej miery formovali vývoj rímskeho štátu a vo významnej miere sa pričínili aj o rozvoj rímskej deľby moci. Umožnili efektívnu expanziu rímskeho štátu, ale pôsobili aj ako zjednocujúci prvok niekedy antagonisticky naladených spoločenských vrstiev. Sami o sebe by však pravdepodobne nedokázali zabezpečiť stabilitu rímskeho ústavného systému, a preto mali v rímskej ústave svoju nezastupiteľnú úlohu aj ostatné štátne orgány, senát a ľudové zhromaždenia, ktorými sa budeme zaoberať v nasledujúcich článkoch tejto série.

207 – 209.

1 Bližšie pozri: MACHIAVELLI, N. *Úvahy o prvej dekáde Tita Livia*. Martin: Thetis, 2010. s. 49 – 57.

2 Bližšie pozri: GREGOR, M. *Rímsky štát a právo za vlády cisára Augusta*. Praha: Leges, 2018. s. 41 – 69.

Zoznam bibliografických odkazov

ABBOTT, F. F. *History and Description of Roman Political Institutions* [online]. Boston: Ginn & Company, 1901. 437 s. [cit. 9. 11. 2020]. Dostupné na: <https://ia600309.us.archive.org/18/items/historydescripti00abbouoft/historydescripti00abbouoft.pdf>. ISBN neuvedené.

ARISTOTELES. *Aténska ústava*. Bratislava: Kalligram, 2009. 107 s. ISBN 978-80-8101-174-0.

AUGUSTUS: Res Gestae Divi Augusti. In BENĀ, J. *Prámenne k dejinám práva: Starovek*. Šamorín: Heuréka, 2012. 257 s. ISBN 978-80-89122-80-6.

BLEICKEN, J. *Die Verfassung der Römischen Republik*. 8 vyd. Stuttgart: UTB, 2008. 362 s. ISBN 978-3-8252-0460-0.

GREGOR, M. *Rímsky štát a právo za vlády cisára Augusta*. Praha: Leges, 2018. 179 s. ISBN 978-80-7502-304-9.

LINTTOT, A. *The Constitution of the Roman Republic*. Oxford: Oxford University Press, 2009. 297 s. ISBN 978-0-19-926108-6.

LIVIUS, T. *Dejiny Rimanov od založenia mesta I – II*. Martin: Thetis, 2018. 218 s. ISBN 978-80-89520-37-4.

LIVIUS, T. *Dejiny Rimanov od založenia mesta III – IV*. Martin: Thetis, 2019. 210 s. ISBN 978-80-89520-38-1.

MACHIAVELLI, N. *Úvahy o prvej dekáde Tita Livia*. Martin: Thetis, 2010. 360 s. ISBN 978-80-970115-7-4.

POLYBIOS. *Dějiny III*. Praha: Arista Baset, 2011. 415 s. ISBN 978-80-86410-62-3.

POMPONIIUS, S. Liber singularis enchiridii. In BLAHO, P. – VAŇKOVÁ, J. *Corpus Iuris Civilis Digesta. Tomus I*. Bratislava: EUROKÓDEX, 2008. 528 s. ISBN 978-80-89363-07-0.

SKŘEJPEK, M. et. al. *Poodkryté tváře římského práva*. Praha: Havlíček Brain Team, 2006. 198 s. ISBN 978-80-903609-3-9.

TUREČEK, J. et al. *Světové dějiny státu a práva ve starověku*. Praha: ORBIS PRAHA, 1963. 636 s. ISBN neuvedené.

VYŠNÝ, P. *Světové dějiny státu a práva*. 2. vyd. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis a VEDA, 2019. 370 s. ISBN 978-80-568-0195-6.

Rada/rád tvoríš nové veci?

Máš rada/rád písanie článkov, či sa vo svojom voľnom čase venuješ fotografovaniu?

...

Ak áno, tak hľadáme práve **TEBA!**

Do nášho tímu fakultného časopisu Corpus Delicti hľadáme nových „spisovateľov“, či nádejných fotografov.

Spoznaj nových ľudí, využi svoj voľný čas užitočne a plnohodnotne a pridaj sa k nám.

Viac informácií Ti radi poskytneme na emailovej adrese:

corpusdelicti.tt@gmail.com

Tešíme sa práve na Teba :)

Corpus Delicti

Číslo vydania: 02/2020

elsa

The European Law Students' Association
TRNAVA

Právnická fakulta
Trnavskej univerzity
v Trnave

ISSN 1338 - 6603 (tlačená verzia)
ISSN 1338 - 4821 (online verzia)

Obsah študentskej časti

Časopis Corpus Delicti oslavuje!	III
Argumentárium.....	III
Ako jednoduchosť vyhrala nad komplexnosťou.....	IV
Cesta jednej sťažnosti.....	V
Nie je rozsudok ako rozsudok	V
Pojmy do vrečka študenta práva	VI
Idea univerzity v 21. storočí.....	VII
Dokáže štát vyhrať v informačnej vojne?.....	IX
10 nezáväzných rád ako napísať dobrý článok	XI
Rozhovor: Ako vnímajú advokátske kancelárie súčasnú situáciu?	XII
Stĺpček.....	XIV
Zima očami študentov.....	XV

Časopis Corpus Delicti oslavuje!

Toto číslo časopisu Corpus Delicti sa od svojho znovuoobnovenia teší jubilejnemu 20-temu vydaniu. Presne pred desiatimi rokmi bol časopis opätovne založený vtedajšími študentmi našej fakulty. Od toho času sa nielen na poste šéfredaktora, ale aj v redakčnej rade vystriedalo množstvo šikovných, ale najmä právechťivých „právníkov“. Každý priniesol niečo svoje a tak posunul tento časopis na úroveň, ako ho poznáme v súčasnosti. Aj vďaka nim je časopis považovaný za dielo mladej generácie právníkov – študentov, ktorý ponúka priestor pre vyjadrenie úvah o určitej právnej problematike, priestor pre realizáciu, ako aj bližšie pochopenie (najmä aktuálnych) právnych tém. Jeho primárnym cieľom je zvýšiť odbornosť študentov, napomôcť k spolupráci medzi pedagógmi a študentami a najmä zlepšiť celkové prostredie fakulty.

Časopis Corpus Delicti nie je známy len v rámci našej fakulty, ale čoraz viac je vyhľadávaný aj medzi inými študentmi a právnymi odborníkmi ďalších slovenských právnických fakúlt, či širokou právnou verejnosťou. Počas

svojho pôsobenia sa časopisu podarilo nadviazať aj medzinárodnú spoluprácu s časopisom združujúcim študentov práva pre strednú a východnú Európu, čím sa náš časopis stal súčasťou jedinečného projektu s názvom Lawyr.it.

Samozrejme, 10 rokov je dlhá doba. Za ten čas sa zo študentov, ktorí boli spolutvorcami časopisu, stali úspešní právnici v rôznych oboroch. Preto si dovoľím všetkým bývalým, ale aj aktuálnym členom redakčnej rady, študentom, pedagógom fakulty, či iným nadšencom časopisu Corpus Delicti poďakovať za ich zapálenosť a pomoc pri tvorbe nášho časopisu.

A čo prajem časopisu do budúcnosti? Najmä usilovných študentov, ktorí budú pokračovať v jeho rozvoji tak, aby bol naďalej neodmysliteľnou súčasťou študentskej právnickej organizácie Elsa Trnava a zároveň Právnickej fakulty v Trnave. Rovnako, aby boli čitatelia s časopisom spokojní a považovali ho za prínos pri ich vzdelávaní, či ako priateľa na spríjemnenie si voľných chvíľ.

Všetko najlepšie, časopis Corpus Delicti, k tvojej krásnej 20-tke, nech rovnakým tempom pokračuješ ešte minimálne jedno desaťročie!

Autor: Veronika Miškeová

“ *Toto číslo časopisu
Corpus Delicti sa od svojho
znovuoobnovenia teší jubilejnemu
20-temu vydaniu.* ”

Argumentárium

Analógia a taxatívny výpočet - argumentum per analogiam (obdoba) je nástroj metodológie práva, ktorého cieľom je vyplniť medzery v zákone. Ak pri riešení konkrétnej veci nie je v zákone právna norma, ktorú možno aplikovať, orgán aplikácie práva postupuje podľa obsahu a účelu najbližších právnych noriem toho zákona (analógia legis – analógia zákona), a v prípade, ak takáto v zákone nie je, postupuje orgán aplikácie práva podľa právneho poriadku ako celku, podľa všeobecných princípov, ktoré platia pre celý systém platného práva, prípadne podľa princípov daného príbuzného odvetvia práva.

Prihliada pritom na zmysel, či účel zákona (ratio legis), v takom prípade ide o analógiu iuris – analógia práva. Vo verejnom práve je možnosť použitia analógie ojedinelá (viď: rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 SŽF 41/2008). Zaujímavou otázkou praxe je použitie analógie pri právnej norme s taxatívnym výpočtom (úplným, vyčerpávajúcim, opak demonštratívny, príkladný, exempli-

fikatívny výpočet). Melzer k tejto problematike pristupuje za použitia racionálneho zákonodarcu, a teda pokiaľ by konkrétny prípad, ktorý vyžaduje použitie analógie možno podriadiť rovnakému účelu ako prípady vedené v taxatívnom výpočte, potom sa možno domnievať, že by sám zákonodarca do takéhoto výpočtu prípad zaradil, ak by o ňom vedel. Z toho vyplýva, že ak z platného a účinného práva nemožno vylúčiť použitie daného výpočtu na konkrétnu vec, v takom prípade možno prípad podradiť pod daný výpočet (viď. Melzer, F.: Metodologie nalézání práva, 2. vyd., Praha: C. H. Beck, 2011, s. 249.).

Nebezpečenstvo analógie ako nástroja môže hroziť za použitia výkladu právnych noriem v podobných prípadoch rôzne. Upozornil na to Záturský (viď. ZÁTURSÝ st., A.: Jednotnosť judikatúry v občianskych právnych veciach. In Právny obzor, 1949, roč. XXXII, č. 5-6, s. 164.)

Spracovali: Petra Janeková a Monika Martišková

Ako jednoduchosť vyhrala nad komplexnosťou

Budova právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave je plná rôznych plagátov, ktoré buď niečo ponúkajú, menia alebo naopak rušia. Prechádzam popri nich takmer bez povšimnutia, pokým ma jeden z nich nezaujme natoľko, že pristúpim bližšie.

„Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave Vás pozýva na prednášku na tému **Korupcia a organizovaný zločin**, ktorú povedie advokát JUDr. Daniel Lipšic, LL.M.“

Jednoduchý plagát bez zbytočných grafických úprav či prepracovaných fontov. Nič iné, len fotografia so stručným textom a inštrukciami. Avšak záujem prejavenný o danú udalosť je dôkazom toho, že niekedy naozaj stačí málo. Prečo to však platí teraz aj napriek tomu, že v mnohých iných prípadoch je potrebné použitie množstva farieb a/alebo animácií aby to čitateľa zaujalo?

Odpoveď nemusí byť taká zložitá ako by vyššie položená otázka mohla naznačovať. Ale musíme ísť na to poporiadku. V prvom rade sme si vyjasnili (a potvrdili), že dizajn nie je všetko. Známý citát Nesúď knihu podľa obalu je, myslím, v tomto kontexte veľmi výstižný a čo je dôležitejšie pre obsah tohto stĺpčeka, potvrdený. Predsa len to nehovoríme niekoľko desaťročí len tak pre nič za nič.

Druhým bodom je samotný obsah plagátu. Téma hovorí za všetko. **Korupcia a organizovaný zločin** je niečo, s čím sa nanešťastie stretávame takmer na dennej báze. Podľa článku 1 ods.1 Ústavy SR je síce Slovenská republika zvrchovaným, demokratickým a právnym štátom, avšak deň čo deň môžeme vidieť, ako sa tento článok, v širších líniiach ako je jeho základné vymedzenie v ústave, pokúšajú niektorí občania obchádzať. Avšak aj napriek tomu, že pre niekoho táto téma už môže znieť ako obohratá platňa, predsa len vidíme ako sa o to zaujíma stále viac mladých ľudí, študentov a samozrejme nemôžem opomenúť ani rodičov, či rôznych aktivistov bojujúcich za lepšie Slovensko. Niet sa čomu diviť, keďže korupcia spolu s organizovaným zločinom predstavujú jedno z mnohých, ak nie aj jedno z najväčších nebezpečenstiev, ktorým musia štáty snažiť sa o zachovanie stability, bezpečnosti a ekonomickej prosperity čeliť.

Je to veľmi rozsiahla téma, na ktorú majú ľudia rozličné názory a disponujú rôznymi informáciami, preto sa môže jedna debata líšiť od druhej. Obzvlášť v prípade, keď sa nejedná o organizovanú diskusiu, ale len takú,

kedy sa posedeničko v reštaurácii zmení na vášnivú debatu o politike a stave našej krásnej republiky. No a práve z tohto dôvodu, aby naše utorňajšie posedenie aj k niečomu viedlo, je potrebné mať niekoho, kto to uvedie, prevedie nás problematikou a tajom témy a možno poskytne návrhy riešení, či dokonca nejaké zaujímavosti z praxe.

A myslím, že Daniel Lipšic má tých príkladov na rozdávanie. Jeho skúsenosti politika, bývalého podpredsedu vlády a ministra spravodlivosti, bývalého poslanca NRSR, bývalého predsedu výboru NRSR pre ochranu a bezpečnosť a v neposlednom rade aj bývalého ministra vnútra, hovoria za všetko. On je zároveň mojim, a verím, že aj vašim tretím a posledným dôvodom, prečo spomínaný plagát zaujal. Všetky tri dôvody dokopy tvoria ideálnu kombináciu, vďaka ktorej my, záujemcovia vieme, že sa určite máme na čo tešiť.

No a teraz už nemôžeme robiť nič iné, len dúfať, že naše očakávania budú naplnené. Jednoduchá veta, ktorá by mohla byť záverom môjho krátkeho príspevku. Výstižným, avšak nie úplne korektným. S čím sa totiž nepočítalo, aj keď mám pocit, že to bol nevyhnutný koniec, ku ktorému všetko smerovalo, bolo prerušenie výučby v dôsledku opatrení proti korona vírusu. Nešťastie, ktorému sa nedalo predísť

však nemusí znamenať nenávratný koniec a neobnovenie dlho očakávanej prednášky. A práve z tohto dôvodu si myslím, že aj napriek všetkým okolnostiam môžem povedať, že stačí trpezlivosť a dodržiavanie opatrení a skôr či neskôr príde deň, kedy si všetci spoločne sadneme,

otvoríme hlavy a nasajeme vedomosti, ktoré sú nám tak veľkoryso núkané. Potom už bude len na nás ako s nimi naložíme. Môžeme však len dúfať, že padnú na úrodnú pôdu.

Autor: Lenka Kamasová

Cesta jednej sťažnosti

... od pána Dr. Romana Kuboviča

Sťažnosťou smerovanou na Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj ako „ESĽP“) sa osoba môže domáhať ochrany svojich práv, ktoré zakotvuje Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd z roku 1950 (nazývaný aj ako Európsky dohovor o ľudských právach), ktoré boli podľa nej porušené členským štátom Rady Európy. O tejto a mnohých ďalších zaujímavostiach fungovania ESĽP sa mali možnosť dozvedieť študenti na pútavej online prednáške s právnikom ESĽP Romanom Kubovičom, LL.M., ktorá sa uskutočnila v online prostredí dňa 24.11.2020.

Na začiatku pán doktor Kubovič opísal, čo zahŕňa jeho práca právnik (oficiálne právneho asistenta) na ESĽP, kde funguje už dva roky a ako vyzerá jeho každodenný harmonogram.

Neskôr pán doktor prednášal o tom, čo za inštitúciu ESĽP vlastne je, jeho štruktúru, ako funguje a aké mnohé „common misconceptions“ sú spojené s jeho existenciou. Ako prvé upozornil na skutočnosť, že mnohí si mylia ESĽP (ako inštitúciu Rady Európy) a Súdny dvor EÚ (ako inštitúciu Európskej únie) a hlavne jej sídlo, čím je Štrasburg (pre tých, čo zatiaľ nevedia, Štrasburg sa nachádza

za vo Francúzsku a nie v Nemecku ako mnohí z názvu odvodzujú). Ďalej zdôraznil hlavnú funkciu ESĽP, ktorou je na rozdiel od SD EÚ, kontrola dodržiavania práv a slobôd zakotvených v Európskom dohovore o ľudských právach, a taktiež fakt, že ESĽP nie je štvrtou inštanciou preskúvania rozhodnutí. ESĽP síce rieši sťažnosti osôb, ktorých práva boli porušené a vyčerpali už vnútroštátne možnosti ochrany svojich práv, avšak ESĽP sa zaoberá len tými najserióznejšími prípadmi porušenia práv štátmi Rady Európy a nemá vo svojej kompetencie možnosť zrušenia vnútroštátnych rozhodnutí.

Ďalej sa mali študenti možnosť dozvedieť „cestu“ sťažnosti a síce, ako funguje vybavovanie sťažnosti od jej príchodu na ESĽP až po vydanie rozhodnutia v danej veci. Po veľmi pútavej prednáške nasledovala búrlivá diskusia, v rámci ktorej pán doktor odpovedal na množstvo kladených otázok a rozdal aj pár cenných rád pre budúcich právnikov, ktorí by sa v budúcnosti chceli uberať podobným smerom ako on. Podľa môjho názoru išlo o veľmi zaujímavú prednášku a dúfam, že po zlepšení súčasnej situácie bude môcť byť prípadná ďalšia prednáška doktora Kuboviča už na pôde našej fakulty.

Autor: Kristína Mikulová

Nie je rozsudok ako rozsudok

A potvrdil nám to aj sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Róbert Šorl, PhD., ktorý si spravil čas na študentov a bližšie im porozprával o zaujímavostiach súdnych rozhodnutí. Nakoľko žijeme v čase pandémie, prednáška sa uskutočnila 06. novembra 2020 v online priestore a tak bola aj prístupnejšia väčšiemu počtu študentov.

Pán doktor prednášal o právnej vede a slovenských súdoch, a hlavne o odlišnostiach v súdnych rozhodnutiach. Na svojom konkrétnom rozhodnutí ešte z funkcie sudcu Okresného súdu Prievidza ukázal, ako každý sudca má určitú svoju tvorbu rozsudku, čo sa týka jeho ob-

sahu aj formy. Niektoré rozhodnutia v skutkovo takmer totožných veciach môžu totiž mať 2 ale aj 10 strán, záleží od konkrétneho sudcu. Pán doktor bol názoru, že nie vždy dlhší rozsudok musí nutne znamenať aj „lepší“. Sudcovia majú totiž tendenciu dávať do rozhodnutí, nazvem to, „nadbytočné“ paragrafy zákonov, ktoré nie sú kľúčové pre dané rozhodnutie.

Po prednáške nasledovala aj zaujímavá diskusia, na ktorej pozadí vznikla otázka možnosti upravenia tejto problematiky aj do publikácie, resp. učebnice. Ďalším návrhom a teda aj určitým riešením tejto problematiky sa mnohým zdalo aj venovanie sa súdnym rozhodnutiam vo

väčšom rozsahu aj na pôde právnických fakúlt. Na druhej strane však stál argument, že nie všetci študenti sa budú po ukončení štúdia uberať „súdnou cestou“.

Z pohľadu zúčastneného študenta môžem jed-

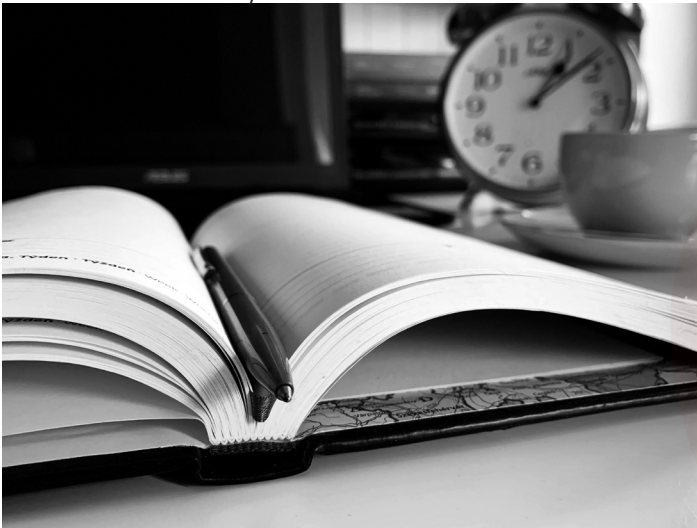
noznačne povedať, že daná prednáška zanechala určité otázky, ktoré stoja za ďalšie rozmyšľanie a aj diskutovanie, či už medzi právnou obcou alebo len nami, študentami.

Autor: Kristína Mikulová

Pojmy do vrecka študenta práva

Due Diligence – v európskych krajinách sa pod týmto pojmom rozumie aktívne konanie niektorej zmluvnej strany ohľadom preverky daného podniku, respektíve zber informácií dôležitých pre zmluvnú stranu pri uzatváraní zmluvy. Typicky pôjde napríklad o zmluvu o predaji podniku. V praxi kupujúci nemusí poznať všetky kľúčové informácie, ktoré sa týkajú tohto podniku a teda je v jeho záujme, aby si zadovážil aktuálne informácie o stave daného podniku, ktoré by mu mohli pomôcť pri rokovaní o uzavretí zmluvy.

Generálna klauzula nekalej súťaže – je upravená v § 44 ods. 1 zák. č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník. Rozumie sa ňou konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a zároveň je spôsobilé privodiť ujmu súťažiteľovi alebo spotrebiteľovi. Obchodný zákonník výslovne v danom ustanovení zdôrazňuje, že sa nekalá súťaž zakazuje.

Osobitné skutkové podstaty nekalej súťaže - sú obsiahnuté v § 44 ods. 2 a nasl. Obchodného zákonníka. V praxi je dôležité poznať vzťah medzi generálnou klauzulou nekalej súťaže a jej osobitnými skutkovými podstatami. Aby sme mohli určité konanie posúdiť ako nekalosúťažné, musí naplniť znaky generálnej klauzuly. Nemusí však nutne naplniť znaky jednotlivých skutkových podstaty nekalej súťaže. Ak však konanie nenaplní znaky generálnej klauzuly, nie je možné ho považovať za nekalú súťaž, hoci by mohlo aj naplniť predpoklady osobitnej skutkovej podstaty nekalej súťaže.

Reformatio in peius – predstavuje zásadu, ktorá sa uplatňuje v odvolacom konaní. Z jej základu vyplýva pre odvolací súd zákaz zmeny rozsudku v neprospech obžalovaného.

In dubio pro reo – zásada, ktorá znamená v pochybnostiach v prospech obvineného. Je jednou z rozhodujúcich zásad, ktorá sa aplikuje v rámci trestného konania. Umožňuje súdu rozhodnúť v prospech obvineného, ak existujú pochybnosti o jeho vine a takéto pochybnosti nie je možné odstrániť. Táto zásada vychádza z právnych myšlienok rímskeho práva a je spätá so zásadou prezumpcie nevinny, ktorá má pre trestný proces zásadný význam.

Kapciózna otázka – predstavuje otázku, ktorá je klamlivá, zavádzajúca, úskočná, alebo otázka, ktorá predpokladá nejakú skutočnosť, ktorá ešte nebola zo strany vypočúvaného, resp. inej osoby potvrdená. Táto otázka má vypočúvaného donútiť k odpovedi, ktorú chce dosiahnuť osoba vedúca výsluch.

Sugestívna otázka – predstavuje otázku, v ktorej býva zo strany vypočúvajúcej osoby zakomponovaná odpoveď. Z toho vyplýva, že takáto otázka zvädza vypočúvaného na túto odpoveď. Tieto pravidlá sú zakotvené v zák. č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. Ustanovenie § 132 ods. 2 TP bližšie stanovuje nasledovnú skutočnosť: „Svedkovi sa nesmú klást otázky, v ktorých je obsiahnuté, ako na otázku odpovedať, otázky klamlivé ani otázky, ktoré by obsahovali skutočnosti, ktoré sa majú zistiť až z jeho výpovede.“

Moderačné právo súdu – právo súdu znížiť, resp. „moderovať“ určité nároky. Toto právo môže súd uplatňovať vo viacerých právnych odvetviach. Napríklad v občianskom práve môže toto právo súd uplatniť na základe ustanovenia § 450 OZ, kedy „z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd náhradu škody primerane zníži.“ V obchodnom práve môže súd toto právo uplatniť v ustanovení § 301 OBZ, pretože „neprimerane vysokú zmluvnú pokutu môže súd znížiť...“

Spracovali: Michal Ondrek a Marek Považan

Idea univerzity v 21. storočí

V dejinách európskej filozofie nájdeme zmienky o zmysle a úlohách univerzity na mnohých miestach. Stretnúť sa s nimi môžeme v Kantovom spise o *Spore fakúlt*, Humboldtových pojednaniach o vyššom vzdelávaní, ale aj v Nietzscheho *Budúcnosti našich vedeckých ústavov*. Nešlo pritom vždy iba o nevinné akademické traktáty. Táto otázka v histórii opakovane získavala aj svoju výraznú spoločenskú naliehavosť. V nemeckom prostredí sa tak

napríklad stalo krátko po 2. svetovej vojne.

Pocity absolútneho vyčerpania z troch desaťročí neistoty, dvoch svetových konfliktov a zdesenia nad spáchanými zverstvami vyústili v povojnovom Nemecku do stavu, ktorý historici označujú ako tzv. nultú hodinu (Stunde Null). Predznamenávala potrebu vybudovať všetko od úplného začiatku, bez možnosti oprieť sa o dedičstvo predkov. Tento radikálny prístup sa nemal vyhnúť žiadnej oblasti spoločenského života, nehľadiac na jej význam či politickú relevanciu. Celá spoločnosť si uvedomovala, že nestačí iba opätovne vybudovať zbombardované mesta, ale musí prísť k celkovej zmene vnímania úlohy štátu, postavenia človeka a ich vzájomného vzťahu.

Netrvalo dlho a pozornosť sa zamerala aj na univerzity, z ktorých sa v medzivojnovom období mnohé pýšili svetovým renomé. Rezonovala najmä otázka, ako je možné, že inštitúcie, ktorých *raison d'être* mal spočívať v nasledovaní humanistickým ideálov a všestranného vzdelania (znanosť antickej literatúry a základov gréčtiny bol predpoklad, ktorý musel spĺňať každý uchádzač o štúdium na univerzite) od prvej chvíle ochotne participovali

na politike národného socializmu. Príkladom môže byť dodnes uznávaný filozof Martin Heidegger, ktorý po vstupe do NSDAP pedagógom ako rektor Freiburskej univerzity odporúčal budovať si so študentmi vzťah podobný tomu, aký existuje medzi vodcom a jeho nasledovníkmi. Nešlo však iba o mená slávnych profesorov. Fakt, že pomoc s pálením kníh nepohodlných autorov poskytoval príslušníkom SS na nádvorciach knižníc aj nemalý počet študentov nás oprávňuje hovoriť o absolútnom zlyhaní univerzitného vzdelávania.

Bolo teda viac ako zrejmé, že obnova univerzít nemôže spočívať iba v oprave poškodenej fasády, ale v nutnosti oveľa hlbšieho premýšľania o spôsobe ich fungovania. Táto úloha mala byť zverená najmä osobnostiam, ktoré nepodľahli zvodom nacistickej ideológie, ba dokonca jej šíreniu svojim aktívnym vystupovaním aj zabraňovali. Na čelo najstaršej univerzity v Heidelbergu bol práve z týchto dôvodov vybratý Karl Jaspers, ktorý sa od nástupu Hitlera k moci vehementne bránil prispôbiť pokriveným hodnotovým ideálom. Rozhodnutie z Nemecka, aj napriek neustále prítomnej hrozbe odvlčenia do koncentračného tábora, neemigrovať (Jaspersova manželka bola navyše židovského pôvodu) z neho hneď po vojne vytvorilo celospoločensky uznávanú morálnu autoritu. Takéto postavenie sa Jaspers rozhodol zužitkovať nielen v prospech obnovy heidelberskej univerzity, ale aj zverejnením dôležitého diela, ktoré malo poskytnúť odpovede na kľúčové otázky týkajúce sa vzdelávania. V roku 1946 tak vychádza spis s názvom *Idea univerzity*.

Bolo teda viac ako zrejmé, že obnova univerzít nemôže spočívať iba v oprave poškodenej fasády, ale v nutnosti oveľa hlbšieho premýšľania o spôsobe ich fungovania.

Tvrdiť, že Jaspers vidí riešenie vzniknutého problému v podmienení univerzitného vzdelávania jeho *slobodou* by bola síce pravda, ale vo svojej skratkovitej podobe by ju niektorí mohli oprávnenne označiť za otrepané klišé. Je preto potrebné priblížiť, čo pojem *sloboda* v Jaspersovom ponímaní vlastne znamená. Pozornosť je paradoxne upriamená na vlastnosť, ktorú by si s obmedzením slobody spojil iba málokto – *užitočnosť*. Položiť si možno jednoduchú otázku - malo by byť (poskytované) univerzitné vzdelávanie *užitočné*?

Pre mnohých je aj v súčasnosti nepredstaviteľné, aby štúdium na vysokej škole nepredstavovalo prostriedok

k dosiahnutiu iného – dôležitejšieho – cieľa. Zo subjektívneho pohľadu môže takýto cieľ reprezentovať dosiahnutie výhodnej pracovnej pozície, neskoršie finančné zabezpečenie, uznanie zo strany blízkych, ale aj samotný zisk akademického titulu. Z objektívneho pohľadu sú univerzity naopak (ne)priamo nabádané k vzdelávaniu študentov podľa potrieb „trhu práce“, či v menej abstraktnom jazyku, v súlade s požiadavkami zamestnávateľov.

Bez ohľadu na vznešenosť vytýčenej méty (klesajúca nezamestnanosť, ekonomický rast,...) ide podľa Jaspersa v každom z načrtnutých príkladov o neprípustné zväzovanie univerzitnej slobody, keďže pohnútkou vo vzdelávaní už viac nie je obyčajná *zvedavosť* (Neugier), ale napĺňanie – častokrát nikým priamo nevyslovene, ale o to citeľnejšej - spoločenskej objednávky. Obe zainteresované strany - študent aj pedagóg - si v procese vzdelávania uvedomujú prítomnosť „zverených úloh“ a snažia sa o ich úspešné zvládnutie. Akýkoľvek pokus vymaniť sa z tejto zákonitosti bude najčastejšie sprevádzaný ne/priamym spoločenským odsúdením (načo ti to kedy bude?), prípadne obavami o našu budúcnosť (toto ťa, chlapče/dievča, neužív!).

Je preto zrejmé, že rozsah, spôsob a forma poskytovaného vzdelania musia v riešení týchto úloh napomáhať a nie mu brániť. Z nevinnej otázky o *užitočnosť* univerzitného vzdelávania sme sa tak veľmi rýchlo prepracovali do stavu jeho absolútneho zneslobodenia.

Pôvodná myšlienka, s ktorou by pravdepodobne všetci ochotne súhlasili, a síce že univerzitné vzdelávanie musí byť *slobodné*, sa tak v Jaspersovom videní odhaľuje byť priam kacírskou. Tvrdí totiž, že nevyhnutným rozmerom *slobody* vo vzdelávaní musí byť aj akceptovanie absolútnej *neužitočnosti* a *nepraktickosti* nadobúdaných vedomostí.

Trvalé podmieňovanie vzdelávania praktickou účelnosťou takéhoto procesu z nás síce môže vytvoriť výborných odborníkov – či priliehavejšie *fachmann-ov* – ale nikdy nie skutočných vzdelancov. Študent, vedomý si tejto podmienenosti, totiž môže po určitom čase oprávnene nadobudnúť pocit, že cieľom (päťročného) štúdia nie je podnecovanie k dobrodružstvu myslenia, ale oveľa skôr jeho sformovanie do podoby akejsi *technickej súčiastky*, ktorá musí dokonale zapadnúť do súkolia trhového mechanizmu ponuky a dopytu, a to najlepšie bez toho, aby po (rýchlom) namontovaní priveľmi škripala, či odierala okolitý materiál. Výučba prispôbená tejto filozofii - učíme vás preto, aby ste obstáli na trhu práce - preto razom prestáva byť spätá s ideou akadémie v podobe sokratovského ideálu, ale stáva sa skôr niekoľkoročným kurzom praktických zručností, ktoré by si absolventi - pre vlastné „dobro“ - mali čo najlepšie a najrýchlejšie osvojiť.

Na druhej strane, úlohou a zmyslom univerzít prirodzene nemôže byť ani zaťažovanie vyčerpávajúcim penzom vedomostí, keďže ani ich úspešné absorbovanie nemá potenciál zmeniť prichádzajúcich študentov a študentky na vzdelaných a morálne neomylných jednotliv-

cov. Čo by však univerzita mala ponúkať je poskytnutie možnosti vstúpiť do bezpečného priestoru vrcholnej *neužitočnosti*, získať povedomie o jeho existencii a neo-

ceniteľnej hodnote. Takýto vstup môže opakovane prebiehať vo forme kladenia otázok, čítania kníh (bez ohľadu na žánery), účasti na diskusiách, rozhovoroch s pedagógmi (ale aj rovesníkmi) a v neposlednom rade vo forme slobodného a ničím nepodmieneného premýšľania. Takúto skúsenosť pritom môže človek nadobudnúť nielen časom stráveným v knižnici, ale aj praobyčajným vysedávaním na chodbách, diskutujúc a premýšľajúc o akejkoľvek téme.

Účelom pritom nemá byť podnecovanie k praktizovaniu akejsi novodobej predstavy hedonistického života, ale prežitie iniciačného zážitku radosti z objavovania bez pridanej hodnoty (!) v podobe praktického efektu na náš profesijný rast, či inú predstavu úspechu. Až v tomto momente sa človek vydáva na cestu vedúcu k vzdelanosti, hoci jej skutočné dosiahnutie je náročné, večne unikajúce a vo svojej podstate aj pomínutelné.

Keď sa Aristoteles vo svojej *Metafyzike* zamýšľa nad prirodzenosťou človeka prichádza k záveru, že je ňou túžba *poznávať*. Zmyslom univerzít nie je nič iné ako napĺňanie tejto potreby. Ak si teda kladieme otázku, aká je idea univerzity v 21. storočí, odpoveď je jednoduchá. Stále rovnaká.

Autor: Jakub Neumann

Dokáže štát vyhrať v informačnej vojne?

Riziká slobody prejavu v ére internetu

Dezinformácie, hoaxy, zavádzanie, konšpirácie – to všetko sú horúce témy dnešných dní. Bolo by nesprávne tvrdiť, že sloboda slova čelí kríze až dnes, kedy nás pandémie všetkých zatvorila doma a žijeme naše životy viac digitálne než kedykoľvek predtým. Už rozmach internetu, ktorý u nás prebieha najmä od začiatku tretieho tisícročia, otvoril nové príležitosti, rovnako s nimi aj mnoho právnych otázok, ktoré sa týkajú ochrany ľudských práv. Do akej miery je vyjadrenie názoru na internete využitím slobody prejavu, a naopak kedy nebezpečným nástrojom formujúcim verejnú mienku? Status dnes môže mať väčšiu mienkotvornú váhu než reklama v hlavnom vysielačom čase v televízii. **Je štát schopný podobné prejavy na internete regulovať a je jeho prístup k ochrane práv v tejto oblasti dostatočný?** V tejto eseji by som rád predostrel moje argumenty, ktorými poukazujem na fakt, že nielen štát, ale i spoločnosť ako celok, musí vyvinúť výraznú iniciatívu, aby sme tzv. “hate speech” dokázali ničieť už pri jej zárodku.

Sloboda prejavu je zakotvená v Ústave SR v článku 26 a v Dohovore ľudských práv a základných slobôd v článku 10. **Ide o významné politické právo.** Bohužiaľ, dnes čelí kríze. Internet, a najmä sociálne siete otvorili nové možnosti dosahovania instantných a nízkonákladových výsledkov v tvorení mienky. Tie sú v porovnaní s nákladnejšou infodistribúciou cez tradičné formáty jednoduchšie.

Pozrime sa na najpoužívanejšiu sociálnu sieť na svete - **Facebook**. V druhom kvartáli roka 2020 bol počet aktívnych mesačných používateľov cez 2,7 miliardy.¹ Na Slovensku je na ňom registrovaných viac než 3,2 milióna používateľov.² Pre porovnanie - televízny seriál *Pumpa* pozeralo 24. októbra (sobota večer) 440 tisíc divákov³ – dá

K na oko pôsobivým dezinformáciám na internete sa ľudia vracajú, šíria ich radi.

sa teda predpokladať, že počas prestávky, kedy by mohla verejnoprávna televízia zverejniť nejakú informáciu, je tých divákov (z rôznych dôvodov) ešte menej. Paradoxne, **regulácie a dohľad pri výbere zverejnených informácií sú oveľa prísnejšie pri televíznom vysielaní.** Kontrast medzi tradičnými médiami a internetom zaujímavovo vykreslil Ján Šikuta. Naznačuje dôležitú črtu, ktorá ich odlišuje – **informácie v počítačovom prostredí sú trvanlivé** - ako sa stanú jeho súčasťou, zostávajú v ňom verejnosti prístupné aj v neskoršom čase. Rozhlasové a televízne vysielaťia ponúkajú okamžité informácie, no musia byť prijaté v čase, keď sa vysielaťajú.⁴ K na oko pôsobivým dezinformáciám na internete sa ľudia vracajú, šíria ich radi. Preto sú sociálne siete obľúbeným nástrojom politikov šíriacim dezinformácie či demagogiu.

Medzi politikov s najväčším dosahom na Facebooku patrí napr. poslanec ĽSNS Milan Uhrík⁵, ktorý

1 TANKOVSKA. H. 2020. Facebook: number of monthly active users worldwide 2008-2020. Dostupné na internete: <https://www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users-worldwide/>

2 WORLD POPULATION REVIEW. 2021. Facebook Users by Country 2021. Dostupné na internete: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/facebook-users-by-country>

3 HRN. 2020. Nový divácky hit: *Pumpa* láme rekordy a poráža aj programy konkurencie. Dostupné na internete: [https://strategie.hnonline.sk/media/2236443-najvac-](https://strategie.hnonline.sk/media/2236443-najvac-sie-prekvapenie-jesene-pumpa-lame-rekordy-a-poraza-aj-programy-konkurencie)

sie-prekvapenie-jesene-pumpa-lame-rekordy-a-poraza-aj-programy-konkurencie

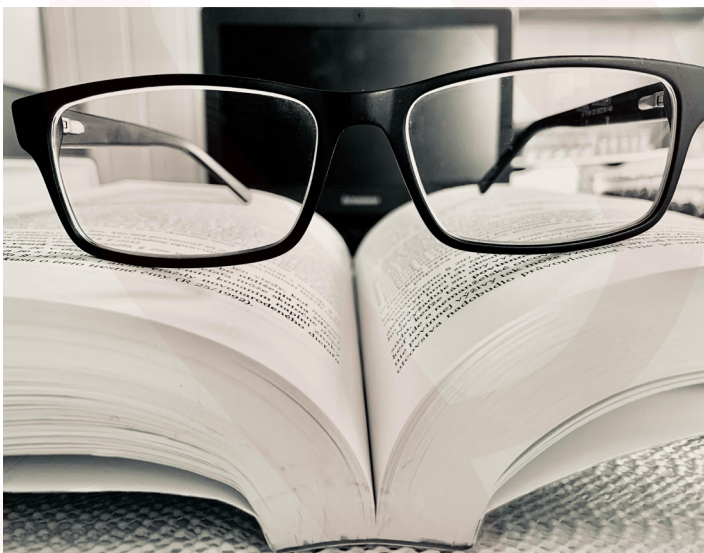
4 ŠIKUTA. J. 2017. Sloboda prejavu, internet a rozvíjajúca sa judikatúra EŠLP, 2017, str. 393

5 POPULI. 2020. Úspešnosť politických strán na Slovensku/ Facebooku. Dostupné na internete: <https://www.populi.sk/stats>

často šíri nepravdivé informácie⁶, či navádza k nerešpektovaniu zákonov. Šokujúcim príkladom, kedy sa môže doslova zo dňa na deň z facebookovej stránky stať fenomén dezinformačnej scény, môže byť **prípád košickej advokátky Adriany Krajníkovej**.⁷ Preslávila sa vďaka prípadu devätnásť ročnej tehotnej ženy, o ktorom informovali

“**Neopodstatnený odpor voči právu na základe konšpirácií málokedy končí spokojnosťou.**”

aj mnohé slovenské médiá.⁸ Odporučila jej odmietnuť nasadiť si rúško priamo v pôrodnici. O prípade zverejnila video, ktoré má k dnešnému dňu takmer milión vzhliadnutí.⁹ Svojimi činmi a “právnymi radami” pre klientku spôsobila pre personál nemocnice zbytočne stresujúcu situáciu, ktorej výsledkom bolo, že k pacientke pristupovali ako k infekčnej, a teda v kompletných ochranných oblekoch a

s jej izoláciou. Pôrod prebehol nakoniec bezproblémovo, no prípad je krásnou ukážkou toho, že **neopodstatnený odpor voči právu na základe konšpirácií málokedy**

6 Vyjadrenie Milana Uhríka. Dostupné na internete: <https://www.facebook.com/ing.milan.uhrik/posts/1267975866888856>

7 ŠNÍDL. V. 2020. Čím advokátka Krajníková očarila Facebook. Opakuje slovo „nulitné“, na zviditeľnenie využila klientov i tehotnú ženu. Dostupné na internete: <https://dennikn.sk/2109308/cim-advokatka-krajnikova-ocarila-facebook-opakuje-slovo-nulitne-na-zviditelnenie-vyuzila-klientov-i-tehotnu-zenu/>

8 HAKL. R. 2020. Incident v košickej pôrodnici: Rodila žena, ktorá odmietla rúško aj test. Dostupné na internete: <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/566841-incident-v-kosickej-porodnici-rodila-zena-ktora-odmietla-rusko-o-aj-test/>

9 Nahrávka Dr. Adriany Krajníkovej. 2020. Dostupné na internete: <https://www.facebook.com/1230909503631198/videos/832534930831417>

končí spokojnosťou.¹⁰ Uvedené prípady sú len dva z mnohých, ktoré sa denno-denne (nielen) na Facebooku odohrávajú. Vyzdvihnúť musíme ale prácu Ministerstva zdravotníctva či Polície slovenskej republiky, ktoré vo veľkom využívajú svoju širokú fanúšikovskú základňu aj na boj proti šíreniu bludov a konšpirácií.¹¹ Z kapacitného hľadiska je nepravdepodobné, že by štát dokázal blokať všetky online prejavy prekračujúce hranice zákona.

Do dnešného dňa sa tejto problematike venovali najmä mimovládne organizácie. Príkladom sú POPULI, blbec.online a konšpiratori.sk. Populi agreguje dáta o najzdieľanejších príspevkoch politikov na sociálnych sieťach, blbec sa venuje monitoringu dezinformácií, konšpiratori priamo ukazujú na stránky zverejňujúce zavádzajúci obsah. Napriek ich snahe tieto organizácie nedokážu zachytiť všetky hrozby a kvôli podfinancovaniu ťažšie inovujú. Dobrou správou je, že vláda nedávno predložila do pripomienkového konania dokument, v ktorom navrhuje vytvoriť technologický nástroj na monitoring falošných správ. Jeho autori upozorňujú, že škodlivé aktivity môžu destabilizovať spoločnosť či znižovať dôveru v rozhodnutia štátu.¹² Taktiež prisľúbili úzku kooperáciu s mimovládnyimi organizáciami a využitie doteraz vyvinutých softvérov, ktoré pomôžu v sledovaní porušovania zákonov prejavmi na internete.

Na záver by som sa rád vrátil k otázke z úvodu – do akej miery je štát schopný podobné prejavy v internetovom priestore regulovať a je jeho prístup k ochrane práv v tejto oblasti dostatočný? **Nie, aktuálne nie je.** Ak sa však spoja vládni predstavitelia, mimovládne organizácie a prevádzkovatelia najväčších technologických gigantov, najmä Facebook a Google, spoločne pre jeden cieľ – dokázať zároveň chrániť slobodu slova, no nedať príležitosť nenávisťným prejavom porušovať iné kľúčové práva, verím, že sa v blízkej dobe dočkáme zlepšenia. **Progresívne digitálne hrozby je možné poraziť jedine progresívnymi riešeniami za využitia najnovších technológií a právnych postupov.** Zatiaľ treba štátu držať v iniciatíve palce.

Autor: Patrik Ondrejch

10 ŠNÍDL. V. 2020. Žena v pôrodnici odmietala rúško aj test na covid. Na diaľku ju povzbudzovala advokátka. Dostupné na internete: <https://dennikn.sk/2106737/zena-v-porodnici-odmietala-rusko-aj-test-na-covid-na-dialku-ju-povzbudzovala-advokatka/?ref=in>

11 Vyjadrenie Ministerstva SR. 2020. Dostupné na internete: <https://www.facebook.com/MinisterstvoZdravotnictvaSR/photos/a.282048765997240/714737886061657/?type=3>

12 STRUHÁRIK. F. 2020. Štát predstavil svoj prvý plán na boj proti hoaxom. Remišová má pripraviť nástroj na ich monitoring. Dostupné na internete: <https://dennikn.sk/2128471/stat-predstavil-svoj-prvy-plan-na-boj-proti-hoaxom-remisova-ma-pripravit-nastroj-na-ich-monitoring/>

10 nezáväzných rád ako napísať dobrý článok

1. Jednoduchosť

Tak ako sa dá jednoduchá informácia skomplikovať, dá sa aj tá zložitá zjednodušiť. A hoci to môže znieť triválne, obyčajne to vôbec nie je ľahká úloha. Ak si nie ste istí, či ste konkrétny problém vysvetlili dosť „polopatis-ticky“, opýtajte sa ľudí vo svojom okolí či vášmu vysvetleniu porozumeli. Taktiež sa nebojte používať príklady z bežného života, ktoré podstatu vašej myšlienky vystihnú. Pamätajte, že prehnaná odbornosť textu dokáže iba dve veci - zaujímavú myšlienku pred čitateľom uväzniť alebo zakryť holý fakt, že sa tam žiadna myšlienka vlastne vôbec nenachádza.

2. Všetko sa dá skrátiť

Kto z nás počas štúdia nedostal zadanie napísať prácu/esej/úvahu aspoň na 5/8/10... strán? Akoby počet popísaných strán súvisel s kvalitou myšlienok! Raz a navždy - nie je to pravda. Každý, kto študentov aj v dnešnej dobe poverí takouto nezmyselnou úlohou, si koleduje o skrátenie úväzku. Ak sa chcem s inými podeliť so zaujímavou informáciou, argumentom či názorom, netreba ho obaľovať do hrubej vrstvy textovej vaty.

3. Minimalizmus

Nepochybne sa nájdú ľudia, ktorí sa nielen pri premýšľaní, ale ani pri písaní nenechajú len tak ľahko obmedziť žiadnymi konkrétnymi - či už formálnymi alebo neformálnymi - pravidlami a to buď z dôvodu vlastného presvedčenia o atraktivite takéhoto spôsobu vyjadrovania, alebo tak činia mimovoľne, teda bez toho, aby si napríklad uvedomili, že práve píšu vetu, ktorá už má štyri riadky, pričom do úvahy prichádza aj tretia možnosť, a síce, že to vidia, ale vôbec im to nevaďí. Štúr by to nazval syntaxovým sadizmom.

4. Aztécky princíp

Nie, žiadny taký neexistuje, ale pokojne by sme ho mohli zaviesť. Azda už každý raz musel na rodinných oslavách vysvetľovať, že povolanie „právnik“ automaticky neznamená byť advokátom. Rovnako ako obhajovanie klienta vás totiž môže baviť skúmanie materiálneho jadra ústavy, prameňov práva za rímskeho princípátu alebo analýza normatívneho systému ríše Aztékov. Je nepochybné, že

práve takéto články vedia obohatiť naše vnímanie pestrofarebnosti práva. Dokážu to však iba pod podmienkou, ak nám ich autor/ka vždy zároveň priblíži, prečo je práve táto oblasť aktuálna, pútavá či iným spôsobom zaujímavá. Ako hovorili už starí Aztéci - napísať článok, ktorý si nenájde svojich čitateľ je rovnaké ako navariť obed, ktorý nikto nezje.

5. Ako by to napísal Dumbledore?

Niektorí si určite spomenú na scénu z piatej časti Harryho Pottera, v ktorej prišla delegácia z Ministerstva mágie zadržať rokfortského riaditeľa do jeho pracovne. Odvedeniu do Azkabanu sa však Dumbledore vyhol efektívnym premiestnením (sprevádzaným tlakovou vlnou) a to priamo pred zrakmi prítomných osôb. Nahnevanému a dezorientovanému ministrovi mágie vtedy jeden z aurorov pošepol - *nemusíte ho mať rád, ale musíte uznať, že má štýl*. Áno, diskusia o štýle písania zatiaľ nemá na Slovensku žiadnu trvalú tradíciu a mnohí azda ani netušia, čo si pod tým majú predstaviť. Avšak je to práve jedinečný autorský štýl, ktorý nás môže vyčleniť z masy ľahko zameniteľných prispievateľov a zároveň zvýrazniť autenticitu našich myšlienok. Cibriť cibriť cibriť!

6. Divoký západ

Zoznam pravidiel, ktoré by mal každý z nás pri písaní článku rešpektovať, by vystačil na vydanie samostatnej knihy. Spektrum obmedzení - počínajúce zákazom vulgárneho vyjadrovania a končiace povinnosťou uvádzať zdroje citácií - pritom nemusíme ovládať do najmenších detailov, aby sme sa ním mohli cítiť viazaní. Ani pravidlá slušného správania totiž v živote neopúšťame v momente výskytu situácie, v ktorej sme sa ocitli po prvýkrát. Ak vám s riešením nepomôže intuícia, nie je nič ľahšie ako napísať ktorémukolvek členovi redakcie s prosbou o radu.

7. Myšlienkový obchvat

Ak sa chcete dopraviť z Bratislavy do Trnavy, fakticky máte na výber neobmedzený počet možností. Môžete napríklad využiť diaľnicu a do cieľa doraziť už za niekoľko desiatok minút. Do úvahy však prichádza aj okľuka vedúca cez Budapešť, Kyjev, Krakov a Brno. Väčšine z nás je ale zrejmé, že ten, kto by sa rozhodol pre druhý variant,

„Je to práve jedinečný autorský štýl, ktorý nás môže vyčleniť z masy ľahko zameniteľných prispievateľov a zároveň zvýrazniť autenticitu našich myšlienok.“

vytvára otázku nad vlastnou svojprávnosťou. Napriek tomu mnohí z nás pri uvažovaní postupujú práve týmto spôsobom. Odbiehajú od témy, nejasná štruktúra textu či spleť nesúvisiacich informácií je iba niekoľko prejavov takéhoto prístupu. Inak povedané, ak sa článok venovaný prezidentovi po chvíli zatúla k sedliackemu povstaniu Juraja Dóžu a skončí vylodením v Normandii vašou prvou zastávkou nebude Trnava, ale *Keleti Pályaudvar*.

8. V znení znení neskorších znení

Hlboko v tmavých pivniciach slovenských právnických fakúlt sa pravdepodobne ešte stále ukrývajú ľudia, ktorí trvajú na rozpisovaní celého znenia právnych predpisov. Jednoduchý odkaz na „cestný zákon“ tak v ich vnímaní sveta musí nahradiť - *zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov*. Pôvodne stručný a zrozumiteľný text sa tak odrazu mení na niečo, čo pripomína skôr poznámky Alana Turinga pri lúštení Enigmy než popularizačný článok. Doba sa však našťastie posúva. Homosexualitu už netreba liečiť a ani čísla zákonov otrocky prepisovať.

9. Zrkadielko, zrkadielko povedz...

Ak v akademickom prostredí existuje otázka podobná tej o vajci a sliepke, tak je to otázka týkajúca sa au-

torského oslovenia. Má o sebe autor hovoriť v jednotnom alebo v množnom čísle? Každý, kto sa tejto diskusie niekedy zúčastnil, veľmi dobre vie, aké bizarné názory v nej odznievajú. Plurál majú pri písaní využívať tí študenti, ktorých vzdelanie ešte nie je natoľko komplexné, aby svoje názory vyjadrovali v prvej osobe. Takéto privilegium by naopak malo prislúchať iba zaslúžilému profesorovi, hoci niektorí namietajú, že práve on by mal mať možnosť hovoriť v menej viacerých, a teda v tzv. autorskom pluráli. My však nechajme cvrčkov cvrkať a ak nechceme zbytočne víriť prach, píšme radšej v trpnom rode.

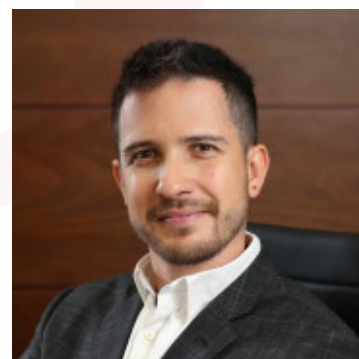
10. Komu tím prospěje!

Sú dva momenty, kedy by v našej mysli mala táto otázka z kultových *Pelíškov* zaznieť. Je to pred samotným začatím písania článku a ihneď po jeho dopísaní. A hoci sa odpovede môžu vzhľadom na časový odstup líšiť, podstatné je vedieť, že sa čitateľom niečo pokúšame odovzdať. K finálnej kontrole nášho diela preto pristupujme skôr s tendenciou zvýrazniť jeho najpodstatnejšie časti než so snahou obaliť ich ďalším informačným balastom. Doplňte jednej vety nech ideálne sprevádza vyškrtnutie ďalších dvoch. Keď sa raz Michelangela pýtali, ako dokáže vytvoriť také dokonalé sochy, odpovedal, že skrátka zbaví kus mramoru jeho zbytočných častí. Aké jednoduché!

Autor: Jakub Neumann

Ako vnímajú advokátske kancelárie súčasnú situáciu?

Celosvetovo zúriaca pandémia má negatívny dopad nie len na spoločnosť ako takú, ale prináša aj rôzne ťažkosti pri vykonávaní advokátskej činnosti a prevádzkovaní advokátskych kancelárií. Aj napriek tomu, že advokátom zo zákona nevyplýva povinnosť mať svoje prevádzky zatvorené, „korona kríza“ sa výrazne dotkla aj ich fungovania. Ako zvládajú túto situáciu, sme sa priamo pýtali **JUDr. Erika Schwarza, PhD.**, partnera známej **advokátskej kancelárie GHS Legal, s.r.o.**, ktorá poskytuje právne poradenstvo na území Slovenskej, ale aj Českej republiky.

1. Advokácia je zaujímavá, ale aj veľmi náročná právnická profesia. Aké výhody, ale aj nevýhody vidíte v práci v medzinárodnej advokátskej kancelárii?

Advokácia patrí medzi slobodné povolania a práve to je špecifickosť, ktorá môže niekoho priťahovať a pre niekoho byť prekážkou. Advokát nemá garantovaný prísun klientov a teda jeho rast je daný najmä jeho schopnosťami a spokojnosťou jeho klientov, ktorý následne jeho služby ďalej odporúčajú. Práve z tohto pohľadu je práca v advokácii výzvou postaviť sa do konkurenčného boja a vystaviť tak svoje schopnosti trhu, ktorý následne

rozhodne o úspechu či neúspechu. Ja práve toto považujem na advokácii za veľmi príťažlivé, avšak aj veľmi náročné.

2. Mnohí študenti ešte nemali príležitosť pracovať v advokátskej kancelárii. Ako by ste im opísali svoj bežný deň v office?

Myslím si, že jednou z výhod advokácie je, že neexistuje vzorový deň. Široké spektrum klientov a prípadov v podstate vylučuje stereotyp. Čo síce tiež znie veľmi dobrodružne, ale samozrejme to bráni „oddychu“ vo vykonávaných cestičkách. Gro mojej práce tvoria stretnutia

s klientmi k ich právnym kauzám a komunikácia s kolegami, ktorý na jednotlivých kauzách pracujú a taktiež vypracúvanie príslušných právnych podaní a iných dokumentov.

3. Ako by ste zhodnotili prácu v advokácii? Stotožňuje sa Váš názor s predstavami, ktoré ste mali ako študent, alebo je táto práca úplne odlišná od „nezainteresovaného“ pohľadu študenta?

Tým, že som ako študent praxoval v advokátskej kancelárii, moja predstava bola relatívne presná. A keďže dnes vediem svoju vlastnú kanceláriu, tak veci ktoré neboli podľa mojich predstáv, som dnes mohol zmeniť. Myslím si, že prax v advokátskej kancelárii je pre študentov právnických fakúlt veľkým prínosom.

4. Právne poradenstvo ponúkate vo viacerých právnych odvetviach, napr. v pracovnom práve, konkurze a reštrukturalizácii, financiách, atď. O ktorú právnu oblasť je najväčší záujem a je najviac vyhladávaná?

Keďže slovenský trh je relatívne malý, tak je ťažké hovoriť o nejakom konkrétnom zameraní, o ktoré by bol najväčší záujem. Keďže našimi klientmi sú najmä obchodné spoločnosti, veľkú časť našej právnej agendy tvorí oblasť pracovného práva, sporová agenda a právo nehnuteľností.

5. Vláda prijala kvantum nových opatrení ohľadom vírusu SARS-CoV-2. Venujete sa okrem štandardnej agendy aj týmto novým „korona“ opatreniam?

Áno, súčasná situácia vyvolala množstvo právnych otázok súvisiacich s pandémiou a naša advokátska kancelária sa venuje aj týmto otázkam.

6. S akými právnymi otázkami sa na Vás najčastejšie obracajú Vaši klienti v spojení s pandémiou? Vedeli by ste nám ich uviesť aspoň pár?

Opatrenia prijímané v súvislosti s pandémiou sa dotkli našich klientov rôznym spôsobom, zväčša podľa toho, v akom sektore podnikajú. Najčastejšie sa klienti pýtajú na obmedzenia, ktoré sa týkajú ich podnikania, ako napríklad či ich prevádzka môže byť otvorená, aké hygienické opatrenia sú povinné zaviesť alebo o akú formu pomoci štátu

sa môžu uchádzať. Pri zamestnávateľoch je to samozrejme spojené aj s poradenstvom v oblasti pracovného práva, ako sú možnosti dohodnutia či nariadenia home-office, otázky ohľadom prekážok v práci či rozvrhovania pracovného času.

7. Právnické osoby prichádzajú o zisk, pretože museli zatvoriť svoje prevádzky, prípadne preto, že ľudia nemôžu využívať ich služby. S ohľadom na vzniknutú situáciu, vnímate aj Vy nižší záujem o právne služby?

Možno to vnímať odvetvovo, nakoľko portfólio našich klientov je v rámci rôznych odvetví diverzifikované, nevnímame zatiaľ celkovo pokles záujmu o naše služby.

8. Viacerí advokáti si upravili podmienky a prešli na home-office. Stalo sa tak aj vo Vašej kancelárii? Prípadne, zaviedli ste v office nejaké nové interné nariadenia?

Na súčasnú situáciu sme primerane zareagovali. Už pred jej vypuknutím sme mali vytvorené podmienky pre home office. Pomohlo nám, okrem iného aj to, že má u nás každý právnik vlastnú kanceláriu a nevyužívame systém open officu.

9. Advokátska kancelária má pôsobenie nielen na pôde Slovenskej republiky, ale aj v Česku. Akým spôsobom riešite aktuálne vzájomnú komunikáciu?

Osobná komunikácia s našimi českými kolegami nie je možná a tak sme ju nahradili virtuálnou. Používame platformu „Zoom“ a aj keď ja osobne výrazne preferujem osobný kontakt, tak musím uznať, že množstvo vecí je možné takto vyriešiť aj bez cestovania.

10. Väčšina študentov sa nevie rozhodnúť, v ktorej právnej oblasti chcú pôsobiť po skončení

vysokej školy. Vedeli by ste im poradiť, na základe čoho sa majú rozhodnúť?

Myslím si, že najlepším spôsobom je osobná skúsenosť. Počas piatich rokov štúdia má každý študent možnosť vyskúšať prax v rámci profesií, ktoré ho lákajú.

11. Možno sa niektorí nádejní právnici rozhodnú po vydaní tohto rozhovoru skúsiť pracovný pohovor v niektorej advokátskej kancelárii. Aké musí mať uchádzač predpoklady, aby mohol pracovať v takejto

kancelárii?

Okrem bežných formálnych požiadaviek, aby šlo o študenta/tku právnickej fakulty, ktorý/á ovláda slovenský a anglický jazyk, si myslím, že je najdôležitejšou požiadavkou, aby mal/a chuť pracovať na sebe a nadšenie pre právo.

Rozhovor pripravila: Veronika Miškeová

Stípcék

Autorka: Nika Koki

Pár dní dozadu som si dobrovoľne ublížila. Najskôr som sa začítala do názoru, s ktorým sa nie úplne stotožňujem, čo ma doviedlo ku komentáru chalana, ktorý síce správne tvrdil, že Covid nie je chrípôčka, no zároveň písal, že na Slovensku na Covid umrelo viac ľudí než cez vojnu. Informáciu o tom, že uplynulý rok štatistiky zaznamenali najväčší ročný prírastok mŕtvych od 2.svetovej vojny som zachytila i ja. Ročne sa u nás úmrtnosť pohybuje v priemere na úrovni 53 000. V tomto čísle sú všetky úmrtia - vraždy, nehody, choroby, staroba... Minulý rok oproti posledným piatim rokom úmrtnosť stúpila o 5000. Samú mi napadlo, že koeficientom nárastu je pravdepodobne Covid. No odborník v reportáži si nedovolil len tak vyšteknúť, že za to môže korona. Tieto štatistiky sa budú podrobne skúmať a v marci by malo byť jasné, prečo smrtnosť stúpila. Čo ma zarazilo je však to, ako rýchlo sa šíria bludy. Máme cez 6000 obetí. Celkovo počas 2.svetovej vojny umrelo vrátane vojakov, Židov a civilných obetí v Československu 365 000 ľudí. Len v rokoch 1944-45 bolo deportovaných cez 13,5- tisíc Židov. Posledný rok vojny u nás zomrelo 67 500 ľudí.

Ako môže teda človeka napadnúť tvrdiť, že u nás minulý rok zomrelo viac ľudí na Covid ako počas vojny? Lebo takto bola informácia podaná. To by znamenalo nie 6000, ale stovky tisíc mŕtvych na Covid. Vôbec nepremýšľame, nerozmýšľame v širších súvislostiach. Nevieme selektovať, spracovávať informácie, overovať zdroje, pátrať po pravde... Vôbec sa nečudujem, že potom ľudia veria, že paličkou v nose sa čipuje, keď zlyhávame už pri základných informáciách. Jedna celospoločenská štatistika o úmrtnosti sa prekrútila na informáciu, že Covid u nás zabíjal viac než vojna. To vedie k nadmernému pocitu strachu, ktorý následne ľudia často filtrujú negáciou celej situácie. Plne rešpektujem právo ľudí na názor, nech je akýkoľvek, kým sa zakladá na overených informáciách. Viem, že informácií je vďaka sociálnym sieťam veľa a človek s mediálnou gramotnosťou sa v nich ľahko stratí; čo potom človek, ktorý vôbec nevie, ako svet médií a sociálnych sietí funguje? Viem aj, že žijeme v rýchlej dobe, kde nikdy nie je čas, ale overiť si prijatú informáciu kým ju začneme šíriť ďalej, na to by si každý z nás mal nájsť pár minút. Aspoň 2-3 zdroje. Pravda nie je, k pravde treba dospieť. Overovať si informácie v dnešnej dobe je nesmierne dôležité, pretože slovo má často ostrejšiu čepel ako meč. Osobne internetové diskusie pod článkami ignorujem a zdá sa mi, že dobre robím. Internet by mali zrušiť. Viac lásky, psychického zdravia a rozumu by bolo vo svete...

Písané dňa 21.02.2021

Zima očami študentov
